

REPUBLIKA E SHQIPËRISË

BASHKIA GRAMSH

Plani Vendor i Menaxhimit të Integruar të Mbetjeve Urbane

Bashkia Gramsh

2025-2030

TABELA E PËRMBAJTJES

I. HYRJE	4
1.1 NEVOJA PËR HARTIMIN E PLANIT VENDOR TË MENAXHIMIT E INTEGRUAR TË MBETJEVE URBANE	4
II. POLITIKA KOMBËTARE DHE KUADRI LIGJOR ASPEKTET LIGJORE DHE INSTITUCIONALE NE MENAXHIMIT E MBETJEVE.....	5
2.1 POLITIKAT KOMBËTARE DHE PRINCIPET BAZË TË MENAXHIMIT TË MBETJEVE	5
2.2 ASPEKTETE INSTITUCIONALE TË MENAXHIMIT TË MBETJEVE.....	7
2.2.1 Organizimi në nivel qendror	7
2.2.2 Organizimi në nivel lokal	7
2.3 INSTRUMENTAT PËR MENAXHIMIT E INTEGRUAR TË MBETJEVE NË NIVEL VENDOR.....	8
III. PËRSHKRIMI I SITUATËS SË PËRGJITHSHME	10
3.1 TË DHËNA GJEOGRAFIKE DHE DEMOGRAFIKE.....	10
3.2 ASPEKTET EKONOMIKE NË BASHKINË GRAMSH	11
3.3 ORGANIZIMI I SHËRBIMIT TË MENAXHIMIT TË MBETJEVE.....	11
3.4 SHËRBIMI I PASTRIMIT TË RRUGËVE DHE SHESHEVE.....	12
3.5 GJENERIMI I MBETJEVE DHE TRAJTIMI I FINAL I MBETJEVE	13
3.6 ASPEKTET FINANCIARE TË SHËRBIMIT TË PASTRIMIT	13
IV. INDIKATORËT E PERFORMANCËS	14
V. PLANIFIKIMI LOKAL I MENAXHIMIT TË INTEGRUAR TË MBETJEVE	17
5.1 VIZIONI	17
5.2 OBJEKTIVAT	17
6.2.1 Rrymat e mbetjeve, objekti i planit	18
6.2.2 Zona e Administrimit të Mbetjeve (ZAM) dhe përfituesit e shërbimit të pastrimit.....	18
5.3 SHËRBIMET E MENAXHIMIT TË MBETJEVE	19
5.3.1 Shërbimet e pastrimit të rrugëve.....	19
5.3.2 Grumbullimi dhe transporti i mbetjeve	20
5.3.3 Minimizimi i mbetjeve.....	21
5.4 MENAXHIMI I MBETJEVE VOLUMINOZE DHE NDËRTIMORE.....	21
5.5 SKENARËT E PROPOZUAR PËR SHËRBIMIN E MENAXHIMIT TË MBETJEVE.....	22
5.6 LLOGARITAJ E KOSTOVE PËR SECILIN NGA SKENARËT E PROPOZUAR	23
5.7 KRAHASIMI I KOSTOVE TË SKENARËVE TË PROPOZUAR	35
5.8 POLITIKA E MBULIMIT TË KOSTOS NGA TË ARDHURAT NGA TARIFAT E PASTRIMIT.....	36
5.8.1 Metodologji për mbulimin e kostos	36
5.8.2 Planifikimi i të ardhurave nga tarifa e pastrimit për Skenarin I & II të menaxhimit të mbetjeve	37
VI. PLANIFIKIMI I FUSHATAVE TË NDËRGJEGJËSIMIT DHE INFORMIMIT TË KOMUNITETIT.....	39
VII. RISHIKIMI I PLANIT	40
7.1 MONITORIMI I PLANIT.....	40
VIII. KUADRI LIGJOR DHE INSTITUCIONAL.....	43
8.1 RREGULLORJA VENDORE.....	43
8.2 ZBATIMI DHE SANKSIONET.....	44
8.3 PJESËMARRJA E SEKTORIT PRIVAT	44
8.4 MBËSHTETJA POLITIKE.....	44
IX. PLAN VEPRIMI	45
9.1 KOMPONENTI: KUADRI LIGJOR DHE INSTITUCIONAL.....	46
9.2 KOMPONENTI: GRUMBULLIMI DHE TRANSPORTIMI I MBETJEVE DHE PASTRIMI I RRUGËVE	46
9.3 KOMPONENTI: NDARJA DHE RICIKLIMI I MBETJEVE	47

9.4	KOMPONENTI: ASPEKTET FINANCIARE.....	48
9.5	KOMPONENTI: NDËRGJEGJËSIMI PUBLIK DHE EDUKIMI	49

FIGURAT

Figura 1	Hierarkia e menaxhimit të mbetjeve	6
Figura 2	Harta e Bashkisë Gramsh	10
Figura 3	Gjurmët e pastrimit për rrugët dhe trotuareve	13
Figura 4	Krahasimi i kostove të skenarëve të shërbimit të menaxhimit të mbetjeve në Bashkinë Gramsh.....	36
Figura 5	Aktorët që mund të përfshihen në operacionet e monitorimit të shërbimit	42

TABELAT

Tabela 1	Të dhënat demografike në Bashkinë Gramsh.....	10
Tabela 2	Numri i familjeve në Bashkinë Gramsh	11
Tabela 3	Sipërfaqet e rrugëve të fshira në qytetin e Gramshit	12
Tabela 4	Buxheti i bashkisë kundrejt buxhetit të shërbimit të pastrimit.....	13
Tabela 5	Niveli i grumbullimit të tarifave dhe mbulimit të Kostos	14
Tabela 6	Të dhënat bazë për llogartjen e kostos së skenarit bazë.....	23
Tabela 7	Kosto operacionale dhe e investimeve për skenarin bazë të ofrimit të shërbimit të mbetjeve	23
Tabela 8	Infrastruktura e llogaritur për ofrimin e skenarit bazë.....	24
Tabela 9	Të dhënat bazë për llogartjen e kostos së Skenarit I	27
Tabela 10	Kosto operacionale dhe e investimeve për skenarin I të ofrimit të shërbimit të mbetjeve	27
Tabela 11	Infrastruktura e llogaritur për ofrimin e skenarit I.....	27
Tabela 12	Të dhënat bazë për llogartjen e kostos së Skenarit II	31
Tabela 13	Kosto operacionale dhe e investimeve për skenarin II të ofrimit të shërbimit të mbetjeve	31
Tabela 14	Infrastruktura e llogaritur për ofrimin e skenarit II.....	31
Tabela 15	Krahasimi i kostove të shërbimit të mbetjeve në Bashkinë Gramsh	36
Tabela 16	Planifikimi të ardhurave dhe mbulimi i kostos së shërbimit nga familjet për tre skenarët sipas tarifës aktuale.....	37
Tabela 17	Planifikimi të ardhurave dhe mbulimi i kostos së shërbimit nga familjet për tre skenarët sipas tarifës së re.....	38
Tabela 18	Model të raportimi ditor për gjendjen e PGM	43

I. HYRJE

1.1 Nevoja për hartimin e Planit Vendor të Menaxhimit të Integruar të Mbetjeve Urbane

Plani Vendor i Menaxhimit të Integruar të Mbetjeve Urbane (PVMIMU) është një dokument planifikimi strategjik, i cili mundëson zbatimin e politikave kombëtare të mbetjeve në nivel lokal, si një dokument/udhëzues i rëndësishëm për menaxhimin e mbetjeve urbane në Bashkinë Gramsh.

Ky plan mundëson orientimin strategjik për të ardhmen dhe njëkohësisht krijon një qëndrim të përbashkët midis aktorëve të ndryshëm për menaxhimin e mbetjeve në nivel lokal. PVMIMU është më shumë i orientuar në veprime konkrete dhe të detajuara në lidhje me sistemin e grumbullimit, trajtimit, riciklimit, trajtimit final dhe impianteve respektive të trajtimit të mbetjeve.

Qëllimi i PVMIMU konsiston në sfidën e re që ka bashkia për të ofruar shërbimin e menaxhimit të mbetjeve në të gjithë territorin e saj, duke harmonizuar interesat e të gjithë aktorëve për një menaxhim të qëndrueshëm, duke optimizuar koston e shërbimit kundrejt buxheteve të limituara që ka bashkia, ku do të krahasohen dhe vlerësohen të gjitha opsionet e mundshme si dhe në hartimin e nevojave për investime kapitale për sektorin e menaxhimit të mbetjeve. Gjithashtu plani fokusohet edhe në përcaktimin e metodologjisë për zbatimin e sistemit të monitorimit, si dhe në ngritjen e kapaciteteve brenda bashkisë për zbatimin e planit.

Më konkretisht, ky plan ka si qëllim të mundësojë dhe sigurojë si më poshtë:

- Përputhshmëri me Dokumentin e Politikave Strategjike dhe Planin Kombëtar të Menaxhimit të Integruar të Mbetjeve dhe objektivat e saj: duke kontribuar në zbatimin e politikave kombëtare dhe arritjen e objektivave kombëtare në fushën e mbetjeve
- Opsionet e menaxhimit të mbetjeve: për të mundësuar grumbullimin dhe trajtimin e mbetjeve në përputhje me objektivat kombëtare. Plani identifikon fushat dhe teknologjitë e duhura për minimizimin dhe depozitimin (asgjësimin) final të mbetjeve
- Instrumente institucionale, organizative dhe rregullore: mundëson paraqitje të plotë të kuadrit institucional, organizativ dhe rregullator dhe rekomandon masat për përmirësimin e elementeve përbërës të tij, duke përfshirë ato që kontrollojnë mbetjet në të gjithë sistemin e menaxhimit për të siguruar përputhshmërinë me standardet e menaxhimit të mbetjeve
- Nevojat financiare për investime: duke përshkruar dhe argumentuar nevojat financiare dhe nevojën për investime për zbatimin e skemave të grumbullimit dhe trajtimit të mbetjeve
- Burime financiare për investime: duke krijuar një klimë të favorshme për sigurimin e fondeve qeveritare për mbetjet sikurse dhe fonde nga institucione ndërkombëtare.

Viti 1994 shënoi momentin kur autoritetet lokale ju deleguan shërbimet e menaxhimit të mbetjeve dhe shërbime të tjera pastrimi, duke i bërë këto të fundit përgjegjëse për Menaxhimin e tyre dhe njëkohësisht, duke u siguruar financimin nga qeverisja qendrore me anë të "granteve të pakushtëzuara". Hartimi i planit vendor nga Njësitë e Vet-qeverisjes vendore është një detyrim ligjor i përcaktuar nga **Ligji i ri nr.10 463, datë 22.09.2011 "Për menaxhimin e integruar të mbetjeve" i amenduar**, ku në nenin 12, pika 2 citohet: "*Çdo njësi e qeverisjes vendore apo grup njësisht të qeverisjes vendore harton planin vendor të menaxhimit të integruar të mbetjeve për territorin që ka nën juridiksion, në përputhje me planin kombëtar dhe planin rajonal të menaxhimit të integruar të mbetjeve dhe me kërkesat e nenit 10 të këtij ligji*".

II. POLITIKA KOMBËTARE DHE KUADRI LIGJOR ASPEKTET LIGJORE DHE INSTITUCIONALE NE MENAXHIMIN E MBETJEVE

2.1 Politikat kombëtare dhe principet bazë të menaxhimit të mbetjeve

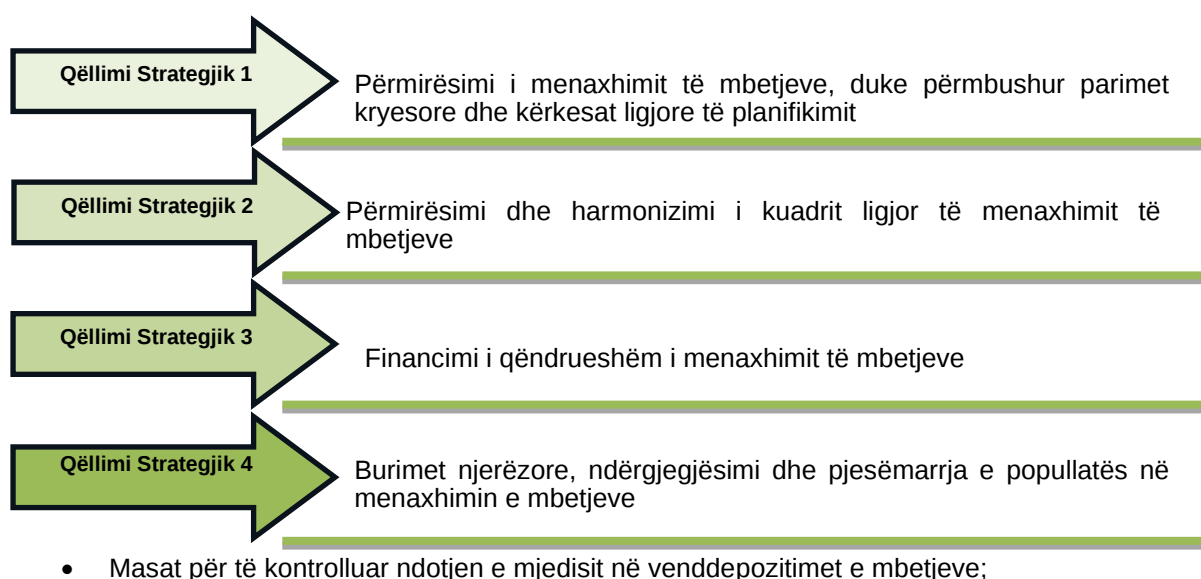
Qeveria Shqiptare miratoi me VKM nr. 418, datë 27.05.2020 „Dokumentin e Politikave Strategjike dhe Planin Kombëtar për Menaxhimin e Integruar të Mbetjeve 2020-2035“. Ky dokument strategjik do t'i mundësojë njësive të qeverisjes vendore një mjet mjaft frytdhënës për t'i udhëhequr ata në mënyrë të duhur për hartimin e planeve të tyre lokale për menaxhimin e integruar të mbeturinave, duke u bazuar në 4 qëllime strategjike për periudhën 2020-2035:

Ky dokument politik, në vetvete, siguron udhëzime strategjike për menaxhimin e mbetjeve, duke udhëhequr vendimmarrjen lokale drejt marrjes dhe zbatimit të një sistemi të qëndrueshëm të administrimit të mbetjeve. Dokumenti i Politikave Strategjike udhëzon njësitë e qeverisjes vendore për përcaktimin e objektivave të tyre specifike vendorë, të matshëm, realistë, të arritshëm, bazuar në situatën e tyre ekzistuese dhe standardin minimal të miratuar për menaxhimin e mbetjeve.

Strategjia, përmes përcaktimit të rëndësisë së standardit minimal të menaxhimit të mbetjeve në nivelin lokal (*grumbullimi 100% i mbetjeve në zonat urbane, transporti i sigurt dhe depozitimi i mbetjeve venddepozitimet e kontrolluara*), i ndjekur nga standardi ligjor (*mbledhja dhe trajtimi i diferencuar sipas rrymave specifike të mbetjeve, përcaktuar në ligjin për menaxhimin e integruar të mbetjeve, ligji nr. 10463 datë 22.09.2011, i ndryshuar*), përcakton trajektoren që duhet të ndjekin njësitë vendore për menaxhimin e qëndrueshëm të mbetjeve. Nisur nga kjo, NJQV-të udhëzohen të përmbushin, së pari, standardin minimal për ofrimin e shërbimit të menaxhimit të mbetjeve dhe më pas të planifikojnë hapat për të përmbushur standardin ligjor.

Llogaritja e koston së menaxhimit të mbetjeve për standardin minimal të shërbimit (modeli dldp), gjatë hartimit të planeve lokale për menaxhimin e mbetjeve, është një hap i detyrueshëm (VKM nr.319, datë 31.05.2018) për NJQV-të. Kjo kosto duhet të jetë e përballueshme nga tarifat e pastrimit, të cilat përcaktohen për të mbuluar koston e shërbimit të për standardin minimal. Për më tepër, bazuar në konceptin e përballueshmërisë, të përcaktuar në dokumentin e politikave strategjike dhe në ligjin për vetëqeverisjen lokale (2015), NJQV-të duhet të jenë të afta të përcaktojnë hapa cilësor të saktë për të kaluar nga standardi minimal i ofrit të shërbimeve drejt një përmirësimi financiar të përballueshëm dhe të arritshëm të ofrit të shërbimit.

Një koncept tjetër i prezantuar nga Dokumenti i Politikave Strategjike janë venddepozitimet e kontrolluara. Njësitë vendore duhet të alokojnë në buxhetet e tyre vjetore lokale fonde për masat emergjente për të kontrolluar ndotjen e mjedisit në venddepozitimet ekzistuese të mbetjeve, si:

- Masat e rehabilitimit për t'i përdorur ato për një kohë kalimtare derisa të vendosen objektet e trajtimit;
- Masat për mbylljen e sigurt të venddepozitimeve.

Direktivat e BE-së dhe dokumentat strategjik, rekomandojnë që të gjithë planet në nivel kombëtar, rajonal dhe lokal duhet të bazohen në parimet e përgjithshme të paraqitur më poshtë:

- **Hierarkia e mbetjeve:** Hierarkia e mbetjeve përfaqëson një nga parimet kryesore udhëzuese në Menaxhimin e mbetjeve në BE. Hierarkia përshkruan një set të metodave prioritare në Menaxhimin e mbetjeve duke vendosur “parandalimin dhe ripërdorimin” në majë dhe depozitimin si alternativën më pak të favorshme.

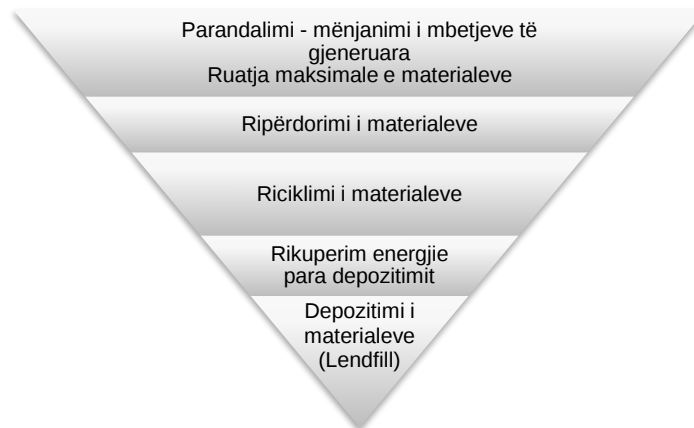

Figura 1 Hierarkia e menaxhimit të mbetjeve

- **Parimi reduktues:** Të sigurojë ruajtjen e burimeve natyrore, duke minimizuar sa më shumë të jetë e mundur gjenerimin e mbetjeve. Qëllimi kryesor në reduktimin e mbetjeve qëndron në domosdoshmërinë e ndërprerjes së lidhjes midis rritjes ekonomike dhe gjenerimit të tyre;
- **Parimi parandalues:** Të sigurojë reduktimin e impakteve nga mbetjet në shëndetin e njerëzve dhe të mjedisit, veçanërisht të reduktojë substancat e rrezikshme tek mbetjet;
- **Parimi i afërsisë dhe vetëmjaftueshmërisë:** Parimi i afërsisë dhe vetëmjaftueshmërisë kërkon që mbetjet të manaxhohen sa më afër vendit ku prodhohet. Politika e BE-së rekomandon që shtetet anëtare të merren vetë me mbetjet e tyre, duke shmangur eksportin në vende të tjera.
- **Parimi i përgjegjësisë së prodhuesit apo ndotësit:** Parimi “Ndotësi paguan” kërkon që prodhuesit e mbetjeve të mbulojnë koston e Menaxhimit të mbetjeve që gjenerojnë. Kështu kostot mjedisore dhe kostoja e Menaxhimit të mbetjeve në të gjitha proceset duhet të reflektohen në çmimin e produktit si dhe në tarifat për ofrimin e shërbimit. Objektivi është ofrimi i një sistemi të drejtë dhe dekurajues për prodhimin pa kriter të mbetjeve.

Qeveria Shqiptare është e angazhuar në procesin e anëtarësimit të plotë në BE dhe për këtë qëllim Ministria e Turizmit dhe Mjedisit është duke punuar drejt përafrimit dhe adoptimit të legjislacionit Shqiptar në përputhje me instrumentet legjislativë të BE-së. Progresi më i madh në fushën e mbetjeve është bërë në fushën e legjislacionit. Gjatë periudhës 2011 - 2023, legjislacioni Shqiptar për Menaxhimin e mbetjeve është përmirësuar me ligje të reja, vendime dhe rregullore që reflektojnë direktivat e BE-së dhe detyrimet nga Konventa e Baselit.

2.2 Aspektete institucionale të menaxhimit të mbetjeve

2.2.1 Organizimi në nivel qendror

Aktorët kryesorë përgjegjës, në nivel kombëtar, në fushën e menaxhimit të mbetjeve janë Ministria e Turizmit dhe Mjedisit dhe ministrinë e linjës.

Bazuar në legjislacionin mjedisor në fuqi, **MTM** është institucioni i specializuar dhe përgjegjësi kryesor për hartimin e politikës së Menaxhimit të mbetjeve; hartimin e legjislacionit, udhëzuesve dhe rregulloreve dhe zbatimin në nivel qendror me anë të institucioneve që ajo ka në varësi AKM (Agjensinë Kombëtare të Mjedisit dhe 4 Agjensitë Rajonale të Mjedisit në nivel rajonal. Sipas VKM nr. 568, datë 17.07.2019 "Për krijimin dhe mënyrën e organizimit të Agjensisë Kombëtare të Mjedisit", AKM është institucioni nën varësi të Minsitrisë së Turizmit dhe Mjedisit që ka si objekt mbrojtjen, ruajtjen dhe përmirësimin e mjedisit si një pasuri jetike për brezat e sotëm dhe të ardhshëm, parandalimin dhe pakësimin e rreziqeve ndaj jetës e shëndetit të njeriut, sigurimin dhe përmirësimin e cilësisë së jetës, përdorimin e matur dhe racional të natyrës e të burimeve të saj në kuadër të zhvillimit të qëndrueshëm të vendi. Sipas këtij organizimi të ri, AKM ka këto katër funksione që duhet t'i ushtrojë: i) Sigurimin e performancës mjedisore në territorin e vendit; ii) Kërkimin dhe dijen mjedisore; iii) Vlerësimin e impaktit mjedisor dhe licensimin; iv) Inspektimi dhe kontrolli tematik për respektimin e kërkesave ligjore e të kushteve mjedisore. Ky organizim i ri i AKM-së parashikon edhe nivelin rajonal, me 4 ARM-të të shpërndara në të gjithë territorin e vendit, të cilat zbatojnë funksionet përkatëse në territorin ku ato operojnë, dhe më pas të raportojnë tek Drejtori i Përgjithshëm i AKM-së.

2.2.2 Organizimi në nivel lokal

Detyrat dhe përgjegjësitë: Bazuar në ligjin nr. 139/2015 "Për Vetqeverisjen Vendore" dhe ligjin nr.10463 datë 22.09.2011 bashkitë janë përgjegjëse për të organizuar shërbimin e grumbullimit, transportit, trajtimit dhe depozitimit final të mbetjeve, duke i deleguar këto shërbime organeve lokale ose duke kontraktuar një kompani private të specializuar. Bashkia përcakton:

- i. Strukturat bashkiake për administrimin dhe monitorimin e shërbimeve të Menaxhimit të mbetjeve si dhe inspektimin e territorit urban
- ii. Përcakton buxhetin e mjaftueshëm për mbulimin e shpenzimeve operative dhe të investimeve në fushën e mbetjeve; vendos tarifa për Menaxhimin e mbetjeve urbane në territorin nën juridiksionin e saj dhe autorizon organizmat publikë apo privatë që t'i grumbullojnë ato
- iii. Harton dhe miraton rregullore lokale specifike territoriale për çdo metodë Menaxhimi për mbetjet duke zbatuar rregulloret "tip" të miratuara nga MTM dhe MSHMS
- iv. Harton planet e Menaxhimit të mbetjeve urbane në nivel lokal apo rajonal në bashkëpunim me autoritetet rajonale dhe autoritetet e tjera lokale fqinje
- v. Përcakton vendet dhe metodologjitë e përshtatshme për grumbullimin, trajtimin dhe depozitimin përfundimtar të mbetjeve në përputhje me kriteret mjedisore dhe planet e zhvillimit
- vi. Mbledh të dhëna dhe mban regjistrin lokal të mbetjeve si dhe kryen fushata sensibilizuese.

Në përputhje me legjislacionin mjedisor dhe për mbetjet, bashkitë kanë detyrimet si më poshtë:

- (i) Të kujdesen për higjienën publike kur kjo rrezikohet nga ndotja që shkaktohet prej mbetjeve të gjeneruara apo atyre të braktisura
- (ii) Të zbatojnë projekte dhe investime për përmirësimin e gjendjes së mjedisit urban në lidhje me ndotjen e mbetjeve
- (iii) Të monitorojnë dhe inspektojnë të gjitha proceset e menaxhimit të mbetjeve, nga grumbullimi deri në depozitimin përfundimtar, në përputhje me standardet kombëtare mjedisore dhe rregulloret dhe manualët lokale
- (iv) Të inspektojnë "zotëruesin e mbetjeve" për të konfirmuar zbatimin e rregullave dhe standardeve në nivel kombëtar dhe lokal dhe të vendosë sanksione në rast shkeljesh
- (v) Të bashkëpunojnë me ARM-të për lëshimin e lejeve mjedisore për persona fizikë dhe juridikë që lidhen edhe me aktivitetin e tyre në raport me proceset e menaxhimit të mbetjeve

- (vi) Të bashkëpunojë me ARM-të si dhe inspektoriate të tjerë për të ndërmarrë inspektime të mbetjeve dhe aktiviteteve që lidhen me to brenda territorit dhe juridiksionit lokal
- (vii) Çdo njësi e vet qeverisjes vendore është autoritet kontraktues për koncesionet lidhur me aktivitetet ekonomike nën juridiksionin përkatës dhe, si rrjedhojë, edhe për koncesionin e projekteve mbi mbetjet (neni 5 i ligjit nr. 9663).

Këshilli Bashkiak: është autoriteti përfaqësues lokal me përgjegjësi të drejtpërdrejtë për miratimin e buxhetit të mbetjeve dhe investimeve, miratimin e strukturave urbane për administrimin e mbetjeve, miratimin e nivelit të tarifave të mbetjeve dhe miratimin e dokumenteve rregullatore dhe strategjike (plane, plan-veprime) dhe është i përfshirë në procesin e dhënies së lejes për një vend për mbetjet e rrezikshme (Ligjit 9537).

Policia e bashkiake është përgjegjëse për të evidentuar dhe parandaluar ndotjen mjedisore dhe depozitimet e papërshtatshme të mbetjeve, dhe për të siguruar zbatimin e urdhërave, akteve lokale dhe vendimet në lidhje me Menaxhimin e mbetjeve.

2.3 Instrumentat për menaxhimin e integruar të mbetjeve në nivel vendor

Bazuar në ligjin kuadër për menaxhimin e integruar të mbetjeve, i miratuar në vitin 2011 dhe i amenduar përsëri në vitin 2013, NJQV-të (bashkitë) duhet të hartojnë instrumentat vendorë për planifikimin, zbatimin, monitorimin dhe kontrollin e shërbimit të mbetjeve, si:

- **Plani Lokal i Menaxhimit të Integruar të Mbetjeve të Ngurta Urbane**, si instrumenti kryesorë i planifikimit për përcaktimin e vizionit dhe objektivat specifike, të mundshëm nga ana ekonomike dhe mjedisore, në lidhje me drejtimit që do të ndërmarrë bashkia në fushën e menaxhimit të mbetjeve. Këto objektivat specifike duhet të reflektojnë orietimet e politikës kombëtare drejt menaxhimit të integruar të mbetjeve, të aktualizuara në gjendjen ekzistuese të bashkisë. Mbi bazën e objektivave specifike të dakordësuar në të gjitha nivelet vendimarrëse dhe me grupet e interesit, plani fillon dhe analizon skenarët e mundshëm të organizimit të shërbimit të shoqëruar me koston përkatëse dhe politikën fiskale që duhet të ndjekë bashkia në mbulimin e plotë të kostos. Ai përfundon me një plan veprimi konkret të ndarë në afate kohore, brenda një 5 vjeçari, sipas përgjegjësisë përkatëse të aktorëve të përfshirë në zbatimin e planit. Plani është një dokument planifikimi, i cili merr fuqi të plotë me miratimin nga Këshilli Bashkiak.
- **Rregulloret bashkiake për Menaxhimin e mbetjeve** për çdo rrymë specifike: është përgjegjësi e Bashkisë Gramsh të hartojë këto rregullore (duke zbatuar specifikat e ndarjes së re territoriale-administrative), e cila përcakton metodologjitë dhe rregullat për shërbimet e pastrimit të qytetit dhe Menaxhimit të mbetjeve për të gjitha rrymat specifike të mbetjeve, brenda territorit administrativ të bashkisë, duke hartuar procedura për ankesat e banorëve, gjithashtu edhe kapitulli për aplikimin e sanksioneve në rast të mos zbatimit të rregullores nga aktorë të ndryshëm. Rregullorja duhet të miratohet nga Këshilli Bashkiak për të marrë fuqi të plotë ligjore.
- **Rregulloret për llogaritjen e kostos dhe tarifave mbetjet:** Bashkia duhet të hartojë rregulloret përkatëse në lidhje me rregullat dhe procedurat për llogaritjen e kostos vjetore të shërbimit dhe nivelit të tarifave për konsumatorë të ndryshëm që janë pjesë e skemës, sipas modeleve të Programit për Decentralizim dhe Zhvillim Lokal (dldp)-së.
- **Modeli i Sistemit të Monitorimit:** Monitorimi dhe vlerësimi i çdo aktiviteti është një element shumë i rëndësishëm në procesin e planifikimit të çdo operacioni në menaxhimin e mbetjeve. Një sistem i mirë monitorimi do të ndihmojë bashkinë në menaxhimin më të mirë të burimeve financiare, pasi nëpërmjet zbatimit të drejtë të tij do të përmirësohet procesi i planifikimit dhe në të njëjtën kohë përdorimi më i mirë i burimeve. Në këtë kuadër, Bashkia Gramsh duhet ta shtrijë modelin e monitorimit në të gjitha njësitë administrative, duke angazhuar edhe vetë administratorët e këtyre njësisë apo stafin e tyre, që të jenë pjesë e procesit dhe të kryejnë raportimet ditore, javore dhe mujore tek qendra e Bashkisë. Në këtë mënyrë, bashkia, në sajë të ngritjes të sistemit të monitorimit në të gjithë territorin e saj, do të kuptojë më mirë nivelin e ofrimit të shërbimit, elementet ku ajo duhet të ndërhyjë për të përmirësuar situatën, apo edhe të rishikojë objektivat specifike për zona, apo kategori të ndryshme të konsumatorëve. Me anë të këtij sistemi edhe

sistemi i sanksioneve kryesisht për firmat private që ofrojnë shërbimin, për bizneset apo edhe për konsumatorët familjarë mund të ekzekutohen lehtësisht.

- **Strategjia e informimit:** një instrument tjetër mjaft i rëndësishëm për zbatimin e suksesshëm të planit të menaxhimit të integruar të mbetjeve të ngurta urbane. Bashkia duhet të sigurojë angazhimin e plotë të komunitetit duke i informuar ata në lidhje me skemën e menaxhimit të mbetjeve që po zbaton në territorin e bashkisë dhe me politikën fiskale që ajo po aplikon. Bashkia duhet të hartojë një strategji informimi, që në hapat e parë të hartimit të planit, duke informuar komunitetin në lidhje me iniciativën që ajo ka ndërmarrë, objektivat e përcaktuar, skenarët që kërkon të aplikojë dhe politikën fiskale që bashkia kërkon të ndjekë. Kjo strategji duhet të përcaktojë edhe etapa të tjera që duhet të përsëritën vit pas viti, ku synimi kryesor duhet të jetë informimi i komunitetit në lidhje me proceset që zhvillon bashkia dhe marrja e opinionit të tyre në lidhje me performancën e shërbimit dhe sugjerimeve që ata mund të kenë. Zhvillimi i pyetësorëve të ndryshëm, apo i dëgjësive publike në periudha të ndryshme gjatë zbatimit të planit, janë disa nga elementet që strategjia e informimit duhet të parashikojë, për të matur opinionin qytetar, i cili duhet të reflektohet në përmirësimin e shërbimit ashtu edhe të strategjisë së informimit.

III. PËRSHKRIMI I SITUATËS SË PËRGJITHSHME

3.1 Të dhëna gjeografike dhe demografike

Pozita Gjeografike

Bashkia Gramsh ndodhet në pjesën qendrore dhe jugore të Shqipërisë, nga Qafa e Shënkollit, Lleshan në veri deri në Siman (Sqimar) në jug dhe nga Saraseli në perëndim deri në malin e Valamarës, Lenie në lindje. Pjesa më e madhe e tij shtrihet në Krahinën Malore Qendrore, e cila quhet Krahina e Vërçës. Kjo pjesë ndodhet në anën lindore të lumit të Devollit. Pjesa tjetër e tij shtrihet në Ultësirën Perëndimore, e njohur kjo si krahina e Sulovës dhe zona që shtrihet midis lumit të Devollit dhe të Tomorricës shtrihet në Krahinën Malore jugore dhe njihet si krahina e Tomorricës. Territori i Bashkisë Gramsh ndodhet në zonën e klimës tranzitore mjaft e përshtatshme për zhvillimin e aktivitetit ekonomik. Lugina e Devollit dhe e Tomorricës përbëjnë pjesën më të shtruar të terrenit, ku gjenden edhe tokat më pjellore të tij. Në kurrizin jugor të vargut perëndimor janë zhvilluar mjaft fenomenet glaciale si liqene, të vendosura në lartësinë 1,500-1,800 m mbi nivelin e detit.

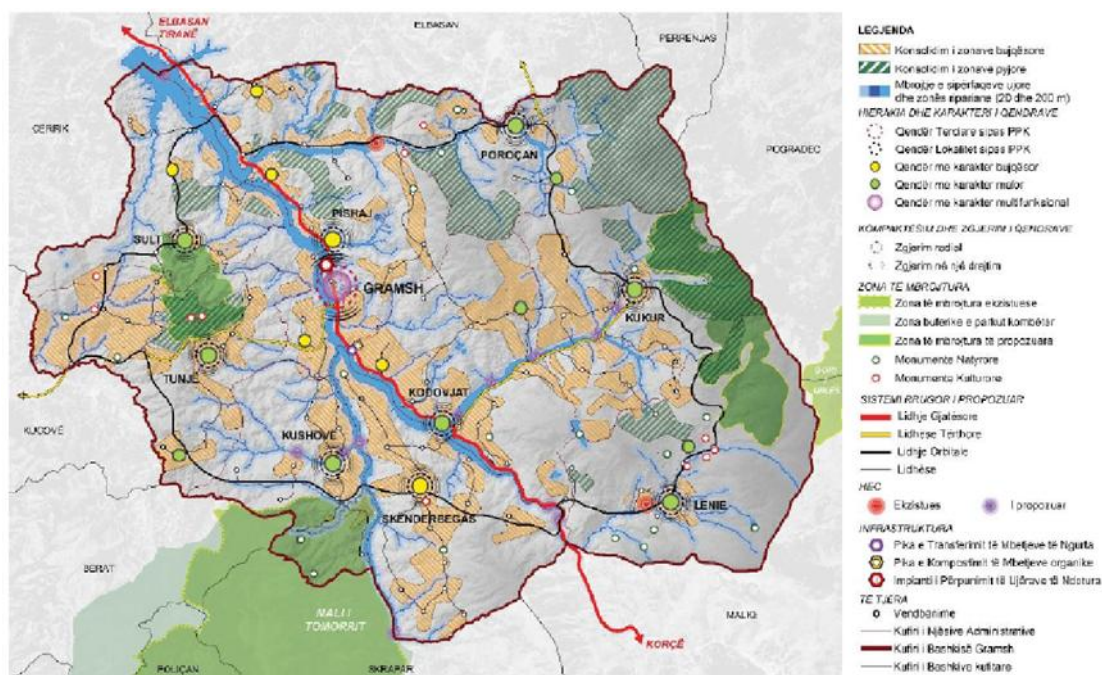

Figura 2 Harta e Bashkisë Gramsh

Demografia

Bashkia Gramsh përbëhet nga 10 njësi administrative, 1 qytet dhe 94 fshatra. Ajo kufizohet nga tetë bashki: Cërrik, Elbasan, Prrenjas, Maliq, Skrapar, Berat, Kuçovë, me një sipërfaqe prej 739.2 km². Në tabelën më poshtë jepet një përmbledhje me njësitë administrative dhe fshatrat e bashkisë Gramsh.

Sipas Census-it, bashkia numëron 24,231 banorë ndërkohë që, sipas RGJC-së një popullsi prej 36,305 banorë. Dendësia e popullsisë llogaritet në rreth 49.1 banorë/km². 35% e popullsisë klasifikohet si popullsi e zonës urbane dhe diferenca prej 65% si popullsi rurale. Bashkia e Gramshit ka rreth 2,600 banesa të rregjistruara, ku banojnë rreth 11,600 familje. Në tabelën më poshtë jepet një përmbledhje:

Tabela 1 Të dhënat demografike në Bashkinë Gramsh

3.2 Aspektet ekonomike në Bashkinë Gramsh

Ndër problemet kryesore ekonomike dhe sociale me të cilat përballet sot bashkia mund të përmendim papunësinë që rezulton në nivele të larta: rreth 48.7% (më e lartë se mesatarja e papunësisë në rang

NJA	Qytetet dhe fshatrat në përbërje të tyre	Census	Sipas Rregjistrimit Civil
Gramsh (urban)	Qyteti i Gramshit	8,440	13,995
Pishaj (rural)	20 Fshatra: Pishaj, Trashovicë, Shëmrizë, Ostenth, Gurrëz, Cerunjë, Çekin, Qerret, Koçaj, Vinë, Fshat-Gramsh, Drizë, Cingar i Sipërm, Cingar i Poshtëm, Galigat, Kotorr, Gjergjovinë, Storrë, Liras, Tervol	2,355	2,800
Kodovjat (rural)	12 Fshatra: Kodovjat, Bratilë, Bulçar, Kishtë, Kokel, Posnovisht, Shelcan, Bersnik i Poshtëm, Bërsnik Sipërm, Mashan, Broshtan, Zamshe	2,560	2,948
Kukur(rural)	9 Fshatra: Kukur, Grazhdan, Gribë, Kalaj, Mukaj, Rashtan, Rmath, Snosëm, Sojnik	659	855
Kushovë(rural)	8 Fshatra: Kushovë, Bregas, Gjeraqinë, Dumberas, Bërsnik, Ulovë, Sotirë, Kerpice	779	1,447
Lenie(rural)	6 Fshatra: Lenie, Bicaj, Grabovë e Poshtme, Grabovë e Sipërme, Kurate, Valth	4,906	7,366
Poroçan(rural)	5 Fshatra: Poroçan, Lleshan, Gjerë, Kabash, Holtas	1,269	1,504
Skënderbegas(rural)	13 Fshatra: Skënderbegas, Bletëz, Ermenj, Fushëz, Harunas, Kotkë, Kullollas, Lemnushë, Nartë, Siman, Sëmbërdhenj, Vidhan, Zenelas	1,239	1,475
Sult(rural)	9 Fshatra: Sult, Mazrek, Dushk, Kukuçovë, Kutërçar, Kodër Zgjupe, Zgjupe Fushë, Dufshan, Grekan	631	847
Tunjë(rural)	12 Fshatra: Tunjë, Duzh, Irmanj, Jançe Qëndër, Jançe Mal, Katërlis, Lubinjë, Oban, Prrenjas, Plepas, Saraselë, Tunjë e Re	1,393	2,106
Urbane		8,440	13,995
Rurale		15,791	21,348
Totali		24,231	35,343

vendi 30%). Indeksi i papunësisë për të rinjtë (mosha 15-24 vjeç) dhe për femrat paraqiten gjithashtu më të larta se mesatarja e vendit. Respektivisht, norma e papunësisë për të rinjtë është 71.2% (mesatarja kombëtare: 52.9%), ndërsa norma e papunësisë për femrat është 44.2% (mesatarja kombëtare 31.4%). Aktualisht në sektorin shtetëror janë të punësuar 1,103 individë, ndërsa në sektorin privat kemi të punësuar 776 individë. Pra një përqindje relativisht shumë e vogël është e punësuar në këta dy sektorë, pjesa tjetër e popullsisë punojnë në bujqësi ose janë të papunë.

Tabela 2 Numri i familjeve në Bashkinë Gramsh

NJA	Familje gjithsej	Familje me ndihmë ekonomike		Me aftësi të kufizuar
		Numri	Në % ndaj totalit	Numri
Gramsh	4,374	298	6.81%	886
Kodovjat	957	304	31.77%	177
Kukur	980	335	34.18%	162
Kushove	449	133	29.62%	59
Lenie	700	120	17.14%	50
Pishaj	2,196	446	20.31%	379
Poroçan	597	209	35.01%	108
Skenderbegas	603	168	27.86%	114
Sult	437	82	18.76%	75
Tunje	673	202	30.01%	147
Totali	11,966	2,297	19.20%	2,157

3.3 Organizimi i shërbimit të menaxhimit të mbetjeve

Organizimi i shërbimit

Bashkia Gramsh e ka të kontraktuar shërbimin e grumbullimit dhe transportit të mbetjeve. Bashkia ka një kontratë 5 vjeçare me kompaninë Kurora shpk dhe ofron shërbimin në qytetin e Gramshit dhe në NJA Pishaj dhe Kodovjat.

- Në NJA Pishaj shërbimi ofrohet në fshatrat: Ceruje, Qerret, Cekin, Pishaj, Kocaj (lagjia sipër), Trashovicë, Shemrize, Gjergjovinë, Kotor, Drizë dhe Cingar i poshtëm.
- Në NJA Kodovjat shërbimi ofrohet në fshatrat: Kodovjat, Bersnik Poshtë, Bulçar, Kokel, Bratile dhe Mashan.

Kompania kryen shërbimin e menaxhimit të mbetjeve (grumbullim dhe transport) gjatë 7 ditëve të javës, për qytetin dhe 2 ditë në javë për NJA Pishaj dhe Kodovjat. Sasia mesatare e mbetjeve që grumbullohen është rreth 5 ton/ditë¹të cilat më pas asgjësohen në Inceneratorin e Elbasanit në një distancë prej 50 km nga qendra e qytetit.

Infrastruktura

Në territorin e Bashkisë Gramsh janë shpërndarë 193 kontenierë 1.1 m³, përkatësisht: i) 112 kontenierë në qytetin e Gramshit; ii) 41 kontenierë në NJA Pishaj; iii) 40 kontenierë në NJA Kodovjat. Bashkia Parashikon që çdo vit ajo të kryejë blerjen e 40-60 kontenierë të rinj për të zëvendësuar ata kontenierë, të cilët janë të amortizuar apo janë dëmtuar plotësisht. Ndërkohë, kompania që ofron shërbimin në tre njësitë administrative është përgjegjëse për mirëmbajtjen e tyre, ndërsa bashkia për zëvendësimin fizik të tyre.

Për ofrimin e shërbimit në tre njësitë administrative, kompani e kontraktuar përdor dy mjete teknologjike me kapacitet 15 ton dhe 10 ton, me një brigadë prej 17 punonjësish nga të cilët 6 janë të dedikuar për menaxhimin e mbetjeve, 10 punonjës janë dedikuar në fshirje, pastrim dhe 1 lagje rrugësh.

Në njësitë e tjera administrative ku nuk ofrohet shërbimi komuniteti zbaton sistemin e vet-groposjes në zonat e paracaktuara nga vetë banorët, të cilat mund të jenë përrenj, gropa të krijuara nga vetë banorët, rrëpira etj.

3.4 Shërbimi i pastrimit të rrugëve dhe shesheve

Shërbimi i fshirjes të shesheve dhe trotuareve kryhet çdo ditë të muajit vetëm në qytetin e Gramshit, me një normë ditore 3,350 m²/ditë (në total 101,923 m²/ muaj). Shërbimi kryhet manualisht me fshesë, ku pas aktivitetit të fshirjes, hedhurinat grumbullohen dhe transportohen me karrocë dore deri në pikën e grumbullimit më të afërt. Aktualisht për këtë shërbim janë të angazhuar 10 punëtorë, të cilët kryejnë shërbimin gjatë orarit (02:00-06:00), në total (4 orë/ditë). Tabela e mëposhtme pasqyron në mënyrë më të detajuar sipërfaqet e pastrimit të shesheve, rrugëve dhe trotuareve:

Tabela 3 Sipërfaqet e rrugëve të fshira në qytetin e Gramshit

NJA	Rrugë		Trotuare		Sheshe		TOTALI		% e ofrimit shërbimit
Bashkia	Gjithsej (m ²)	Fshihen (m ²)	Gjithsej (m ²)	Fshihen (m ²)	Gjithsej (m ²)	Fshihen (m ²)	Gjithsej (m ²)	Fshihen (m ²)	
Gramsh	66,730	53,315	34,305	30,937	10,916	4,558	111,951	87,810	78.4%

Gjithashtu Bashkia Gramsh, për periudhën Maj-Shtator të çdo viti, ofron çdo ditë shërbimin e lagjes për rrugët e qytetit, ku sipërfaqja e përllogaritur është 2,072 m²/ditë. Procesi i larjes kryhet me një mjet autobot dhe për të përmbushur detyrimet, për kryerjen e këtyre shërbimeve janë dy punonjës (1 shofer) me kohë të pjesshme. Orari i lagjes së rrugës kryhet gjatë orarit 05:00-07:00, në total 2 orë/ditë.

¹Kjo vlerë i referohet kapacitetit të peshuar në incenerator për vitin 2022

Figura 3 Gjurmet e pastrimit për rrugët dhe trotuareve

3.5 Gjenerimi i mbetjeve dhe trajtimi i final i mbetjeve

Sasia totale e mbetjeve që grumbullohen nga Bashkia Gramsh dhe dërgohen në Inceneratorin e Elbasanit (50 km larg qendrës) vlerësohet të jetë 2,150 ton/vit, ndër të cilat 1,790 ton/vit nga qyteti dhe 360 ton/vit zona rurale. Bashkia Gramsh paguan për depozitimin e mbetjeve 3,000 lek/ton mbeturina të depozituara, me një vlerë vjetore 6,450,000 lek/vit, për sasinë e mbetjeve të dërguara, që përmenden më lart.

3.6 Aspektet financiare të shërbimit të pastrimit

Buxheti i shërbimit të pastrimit

Buxheti i bashkisë për shërbimin e pastrimit për tre vitet e fundit, vlerësohet të jetë **16,843,571 lekë** në vit. Në tabelën më poshtë jepet një përmbledhje e buxhetit total të bashkisë kundrejt buxhetit të shërbimit të pastrimit për tre vitet e fundit:

Tabela 4 Buxheti i bashkisë kundrejt buxhetit të shërbimit të pastrimit

Emërtimi	njësia	2021	2022	2023
Buxheti i bashkisë	lek/vit	603,864,000	516,067,000	568,917,000
Buxheti i shërbimit të pastrimit	lek/vit	16,843,571	16,843,571	16,843,571
% e buxhetit të shërbimit vs. buxhetit të bashkisë	%	2.79%	3.26%	2.96%

Siç mund ta shohim edhe nga table, gjatë tre viteve të fundit, në varësi të buxhetit të bashkisë, buxheti i pastrimit nuk ka kaluar më shumë se 3.26% e buxhetit të plotë të bashkisë.

Tarifa e pastrimit

Sipas paketës fiskale të miratuar në Këshill Bashkiak, niveli i tarifave të pastrimit për kategorinë e familjarëve vlerësohet si më poshtë:

- Familjet (1,400 lek/vit)
- Familjet me pjesëtarë invalid (200 lek/vit)
- Familjet me pensionist të vetmuar ose çift (900 lek/vit)

Ndërkohë tarifat për kategorinë e biznesit të madh tarifat variojnë nga 20,000 – 200,000 lek/vit për bizneset. Për kategorinë e biznesit të vogël tarifat e pastrimit variojnë nga 3,000 – 8,000 lek/vit për biznes.

Nga të dhënat e deklaruara nga bashkia, niveli i grumbullimit të tarifës gjatë tre viteve të fundit vlerësohet të jetë rreth 90-98% (përfshirë vitin 2023, ku nuk është përfunduar ende), ndërsa kostoe mbulimit të shërbimit për këtë nivel tarife të grumbulluar është jo më shumë se 52%, siç tregohet në tabelën më poshtë:

Tabela 5 Niveli i grumbullimit të tarifave dhe mbulimit të Kostos

	Plan (lek/vit)	Fakt (lek/vit)	% e realizimit të të ardhurave	Buxheti i shërbimit (lek/vit)	% e mbulimit të kostos
2021	9,004,000	8,812,676	98%	16,843,571	52%
2022	9,260,000	8,409,863	91%	16,843,571	50%
2023	10,035,000	6,071,219	61%	16,843,571	36%

Në lidhje me grumbullimin e tarifës, Bashkia Gramsh aplikon faturimit me faturën e Ujësjetës Sha Gramsh për kategorinë e familjeve, bizneset e vogla pranë arkës së bashkisë, ndërsa bizneset e mëdha dhe institucionet me faturë bankare.

IV. INDIKATORËT E PERFORMANCËS

Në përfundim të procesit për evidentimin e gjendjes ekzistuese të shërbimit në Bashkinë Gramsh, u bë vlerësimi i performancës bazuar në indikatorët e performancës: i) Cilësia e shërbimit; ii) Qendrueshmëria mjedisore; iii) Qendrueshmëria ekonomike dhe financiare; iv) Qendrueshmëria institucionale. Secili nga indikatorët kryesorëka indikatorët e tij specifikë, të cilët u përdorën për llogaritjen e indikatorit kryesor, siç shpjegohet më poshtë:

Cilësia e shërbimit - Ky indikator përbëhet nga tre indikatorë specifikë.

- a. **C1 Mbulimi i zonës me shërbim:** ky indikator tregon sasinë e mbetjeve të grumbulluara në NJA/bashkinë nga firma private e autorizuar ose nga njësia vetë (nëse e kryen ajo shërbimin) kundrejt sasisë totale të mbetjeve të gjeneruara në njësi. Për këtë indikator u përdor formula për zonat urbane dhe për zonat rurale të BashkisëGramsh:

$$C1 = \frac{\text{Sasia e mbetjeve që grumbullohen në zonë } \left(\frac{\text{ton}}{\text{vit}}\right)}{\text{Sasia e mbetjeve që gjenerohen në zonë } \left(\frac{\text{ton}}{\text{vit}}\right)} \times 100$$

Në rastin e Bashkisë Gramsh për llogaritjen e këtij indikator, janë marrë vlerat e sasisë së mbetjeve që depozitohen në në pikën e venddepozitimit të përkohshëm në Piskovë dhe vlerat e llogaritura në sajë të normës së gjenerimit dhe numrit të popullsisë, për të llogaritur përqindjen e mbulimit të zonës me shërbim.

- b. **C2: Pastërtia e bashkisë:** ky është një indikator gjithëpërfshirës, i cili vlerësohet nga këto kritere vlerësimi:
- i. Efektiviteti i grumbullimit të mbetjeve (prezenca e mbetjeve të akumuluar rreth PGM);
 - j. Efektiviteti i pastrimit të rrugëve (prezenca e mbetjeve në rrugë);
 - k. Efektiviteti i grumbullimit të mbetjeve në zonat e largëta (prezenca e mbetjeve të akumuluar/pika ilegale/ djegie të mbetjeve në rrugë).
 - l. Efektiviteti në zbatimin e kontrollit dhe supervizimit
 - m. Efektiviteti në përdorimin e mjeteve personale mbrojtëse dhe zbatimi i protokollove në rast aksidentesh nga punëtorët e pastrimit

Në përcaktimin e këtij indikatori, situata është vlerësuar si nga vëzhgimet në terren në të gjitha NJA-ve të Bashkisë Gramsh, ashtu edhe në bashkëpunim me stafin e Bashkisë dhe të NJA-ve për të na diktuar fenomene të ndryshme në lidhje me pastërtinë e territorit dhe zonat ku duhet të ndërhyhet.

- c. **C3:** Shkalla e kënaqësisë publike: ky është një indikator cilësor për shërbimin që ofron bashkia, dhe vlerësohet në sajë të pyetësorëve të ndryshëm me komunitetin. Zakonisht ky indikator llogaritet në sajë të një pyetje të vetme: **A jeni të kënaqur me shërbimin e grumbullimit të mbetjeve që ofrohet në njësinë tuaj?**

Për vlerësimin e këtij indikatori kanë shërbyer fushatat e pyetësorëve dhe dëgjesa publike të zhvilluara nga bashkia, të cilat nuk janë të shpeshta, duke ndikuar në vërtetësinë e vlerësimit që jep ky indikator.

Qendrueshmëria mjedisore – Ky indikator përbëhet nga dy indikatorë specifikë.

- a. **D1:** Shkalla e grumbullimit të diferencuar: ky indikator prezanton shkallën e sasisë të mbetjeve që grumbullohen të ndara kundrejt sasisë totale të mbetjeve të grumbulluara. Formula për llogaritjen e këtij indikatori jepet si më poshtë:

$$D1 = \frac{\text{Sasia e mbetjeve që grumbullohen të ndara në zonë } \left(\frac{\text{ton}}{\text{vit}}\right)}{\text{Sasia e mbetjeve që grumbullohen total në zonë } \left(\frac{\text{ton}}{\text{vit}}\right)} \times 100$$

Në lidhje me llogaritjen e këtij indikatori, për NJA-ve të bashkisë nuk është kryer ndonjë llogaritje pasi nuk ka iniciativa për grumbullimin e ndarë të mbetjeve.

- b. **D2:** Shkalla e mbetjeve të trajtuara sipas normave: ky indikator shpreh sasinë e mbetjeve që trajtohen në impiante të autorizuar. Formula për llogaritjen e këtij indikatori jepet si më poshtë:

$$D2 = \frac{\text{Sasia e mbetjeve që trajtohen në impiante } \left(\frac{\text{ton}}{\text{vit}}\right)}{\text{Sasia e mbetjeve që grumbullohen total } \left(\frac{\text{ton}}{\text{vit}}\right)} \times 100$$

Në lidhje me këtë indikator, të gjitha NJA në të cilat ofrohet shërbimi i dërgojnë mbetjet në pikën e vendëzimit të përkohshëm në Piskovë, ndonëse në territor ka përsëri pika ilegale ku hidhen mbetjet. Megjithatë, territori i kësaj bashkie ka mundësinë e dërgimit të mbetjeve në një impiant inxhinierik dhe jo në vendëzime të hapura të pakontrolluara.

Qendrueshmëria ekonomike dhe financiare: Ky indikator përbëhet nga 3 indikatorë specifikë.

- a. **E1** Mbulimi i Kostos: ky indikator mat sa është kosto e plotë e shërbimit e mbuluar nga grumbullimi i tarifave. Formula më poshtë tregon se si llogaritet ky indikator:

$$E1 = \frac{\text{Të ardhurat nga tarifa e mbetjeve } \left(\frac{\text{lek}}{\text{vit}}\right)}{\text{Kosto totale e shërbimit } \left(\frac{\text{lek}}{\text{vit}}\right)} \times 100$$

Llogaritja e këtij indikatori, ashtu siç tregohet edhe në analizën financiare të gjendjes ekzistuese, është kryer në sajë të konsultave me zyrën e financës dhe të taksave në bashki për të gjitha NJA-ve.

- b. **E2** Shkalla e mbledhjes së tarifës: ky indikator reflekton kapacitetin e popullsisë për të paguar tarifën. Formula për llogaritjen e këtij indikatori jepet në formulën më poshtë:

$$E2 = \frac{\text{Të ardhurat vjetore nga tarifa e pastrimit } \left(\frac{\text{lek}}{\text{vit}}\right)}{\text{Totali i të ardhurave të planifikuara } \left(\frac{\text{lek}}{\text{vit}}\right)} \times 100$$

Llogaritja e këtij indikator, ashtu siç tregohet edhe në analizën financiare të gjendjes ekzistuese, është kryer në sajë të konsultave me zyrën e taksave në bashki për të gjitha NJA-ve. Ndonëse ky indikator është i lartë në përqindje, siç deklaron zyra e taksave e Bashkisë Gramsh, ai nuk reflekton plotësisht kapacitetin e popullsisë që është rezidente në bashki, pasi jo të gjitha njësitë marrin shërbim dhe paguajnë tarifën. Për këtë arsye në reflektimin e përqindjes së mbledhjes së tarifës kemi zbritur 20%, për t'iu afruar sa më shumë realitetit. Kjo është bërë për arsye se një nga objektivat e bashkisë është shtrirja e shërbimit në të gjithë territorin e saj dhe planifikimi për grumbullimin e tarifës duhet të bëhet në të dhëna sa më reale për numrin e plotë të popullsisë së bashkisë.

c. E3 Transparenca në sistemin e faturimit: ky është një indikator cilësor, i cili ka tre shkallë vlerësimi:

- i. I ulët: nuk ka një sistem faturimi për tarifën e pastrimit
- ii. Mesatar: ka një sistem faturimi dhe konsumatori merr një faturë
- iii. I lartë: ka një sistem faturimi dhe konsumatori ka informacion dhe kupton tarifën e llogaritur dhe mënyra e llogaritjes është e qartë dhe transparente për të gjithë komunitetin

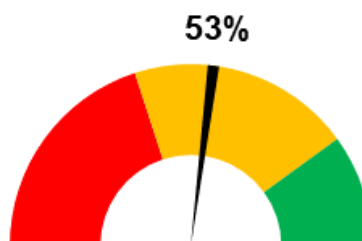
Edhe pse sistemi i faturimit në bashkinë Gramsh, në ato njësi të cilat e aplikojnë tarifën, shoqërohet me një faturë, e cila kryesisht lëshohet në sportelet e bashkisë, për familjet dhe për bizneset në sistemin e taksave dhe tarifave vendore që ata duhet të paguajnë, mënyra e llogaritjes nuk është e njohur për të gjithë komunitetin.

Qendrueshmëria Institucionale

- i. **F1:** Transparenca në aspektete institucionale: është një indikator cilësor, i cili vlerësohet nga këto kritere vlerësimi:
 - i. Prania e një strukture organizative në bashki për menaxhimin e mbetjeve
 - ii. Nëse janë të trajnuar punonjësit e bashkisë për aspekte të menaxhimit të mbetjeve
 - iii. Pasja e një Plani Lokal për Menaxhimin e Integruar të Mbetjeve të miratuar
 - iv. Pasja e një databaze të rifreskuar për të dhëna për mbetjet
 - v. Pasja e një sistemi monitorimi/supervizimi për shërbimin e menaxhimit të mbetjeve

Më poshte jepen rezultat e vlerësimit të gjendjes ekzistuese sipas indikatorëve të performancës në Bashkinë Gramsh:

INDIKATORI 1: Niveli i mbulimit të zonës me shërbimin e menaxhimit të mbetjeve

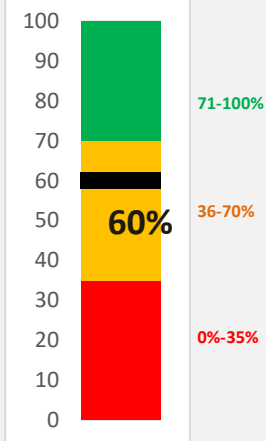
INDIKATORI 2: Shkalla e grumbullimit të nadrž të mbetjeve sipas kategorive të veçanta

Bashkia Gramsh **nuk kryen grumbullim** të ndarë të mbetjeve sipas kategorive të veçanta

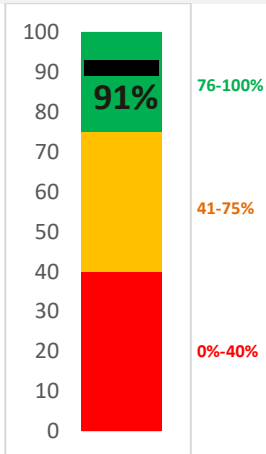
INDIKATORI 3: Shkalla e mbetjeve të trajtuara sipas normave (në impiante sanitare ose vend depozitime të kontrolluara)

Bashkia Gramsh depoziton **100% të mbetjeve të grumbulluar** në Impiantin me Trajtim Energjie në Elbasan

INDIKATORI 4: Mbulimi i kostos së shërbimit nga realizimi i të ardhurave nga tarifa e pastrimit

INDIKATORI 5: Niveli i grumbullimit të të ardhurave nga tarifa e pastrimit kundrejt planifikimit të të ardhurave nga të gjitha kategoritë e konsumatorëve

V. PLANIFIKIMI LOKAL I MENAXHIMIT TË INTEGRUAR TË MBETJEVE

5.1 Vizioni

Vizioni i planit lokal të menaxhimit të mbetjeve të Bashkisë Gramsh u formëzua në sajë të një procesi të vazhdueshëm diskutimi dhe konsultimi midis palëve të interesuara të përfshira drejtpërdrejtë në përgatitjen e planit në sajë të analizimit të gjendjes ekzistuese të ofrimit të shërbimit sipas indikatorëve të performancës dhe propozimit të objektivave afat shkurtër dhe afat mesëm, bazuar në këtë analizë.

Vizioni i Bashkisë Gramsh: "Për një bashki të pastër, me një zhvillim të qëndrueshëm mjedisor dhe turistik, ku ofrohen shërbimet e menaxhimit të mbetjeve sipas standardeve më të larta në çdo njësi administrative në territorin e saj."

5.2 Objektivat

Në Dokumentin e Politikave Strategjike dhe Planit Planit Kombëtar për Menaxhimin e IntegrUAR të Mbetjeve (Miratuar Maj 2020) është prezantuar një metodologji mbi bazën e prioritetëve të bashkisë

për menaxhimin e mbetjeve, për të përcaktuar se cili do të konsiderohet standardi minimal për shërbimin e menaxhimit të mbetjeve. Bashkia Gramsh gjatë 5 vjeçarit të zbatimit të planit lokal për menaxhimin e mbetjeve kërkon mbi të gjitha të konsolidojë shërbimin në zonat ku aktualisht e ofron këtë shërbim, duke rritur gradualisht cilësinë e shërbimit të grumbullimit dhe transportit të mbetjeve dhe ta shtrijë atë në zonat ku aktualisht nuk e ofron shërbimin, kryesisht në zonat rurale:

1. Konsolidimi i shërbimit dhe mbulimi 100% i pjesës urbane të bashkisë gjatë periudhës 2025 – 2030
2. Zgjerimi i shërbimit nga 70% në 100% në zonën urbane dhe nga 36% në 70% në zonën rurale gjatë periudhës 2025 – 2030
3. Rritja e mbulimit të kostos operacionale me 10% çdo vit, gjatë 2025 – 2030
4. Rritja e shkallës së grumbullimit të tarifës në masën 100% për bizneset, 100% për banorët dhe 100% për institucionet përgjatë periudhës 2025 – 2030

6.2.1 Rrymat e mbetjeve, objekti i planit

Sipas legjislacionit në fuqi², ky plan do të fokusohet në rrymën e mbetjeve bashkiake (urbane) për të cilën Bashkia Gramsh është drejtpërdrejt apo pjesërisht përgjegjëse.

Sipas përbërjes dhe mënyrës së menaxhimit të mbetjeve, mbetjet bashkiake do të klasifikohen si më poshtë:

1. Mbetje urbane: (mbetje shtëpiake, ushqime, bimë, të riciklueshme, të dekompozuar, etj .)
2. Mbetje të veçanta urbane: (mbetje nga ndërtimet dhe prishjet, voluminoze, pajisje elektrike dhe mobiljesh, etj.) që prodhohen nga familjet apo njësitë tregtare
3. Mbetje të rrezikshme: prodhohen brenda territorit të bashkisë nga banorë të përhershëm apo të përkohshëm

Sipas burimit të gjenerimit mbetjet urbane (bashkiake) klasifikohen në dy rryma:

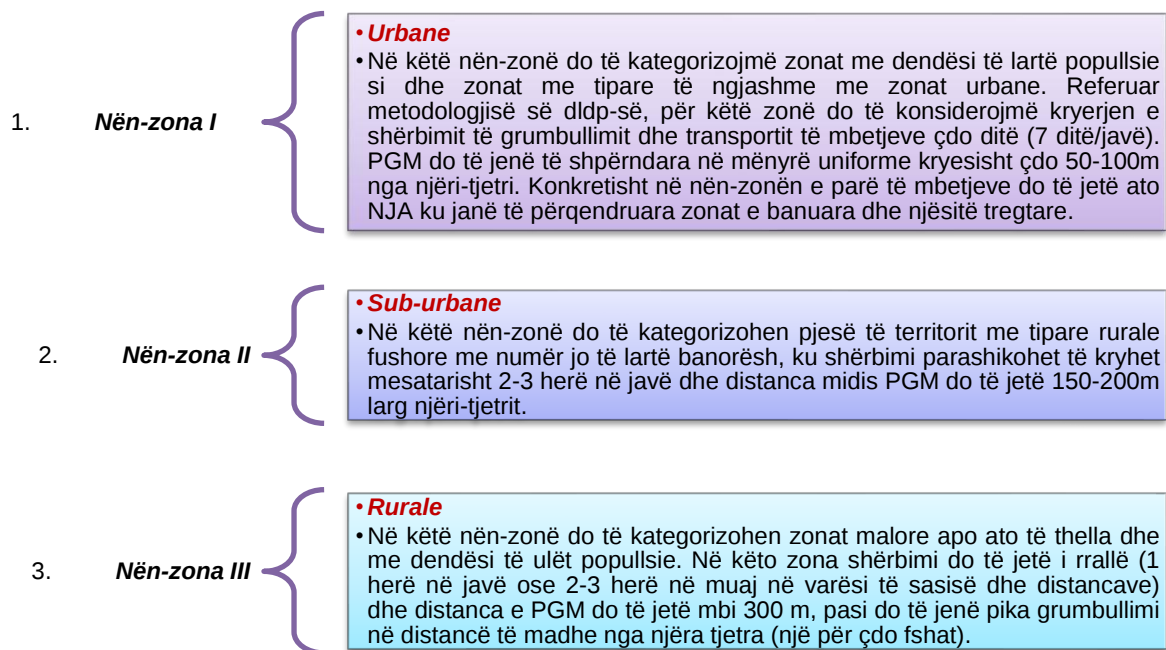
- Mbetjet e gjeneruara nga familjet (MF)
- Mbetjet e gjeneruara nga bizneset dhe industritë (MB), ku përbërja e mbetjeve nuk ndryshon nga karakteristikat e mbetjeve urbane

Ndërkohë, rryma të tjera të mbetjeve klasifikohen si mbetje masive, mbetje nga ndërtimet dhe prishjet (inerte), mbetje nga kopshtet që prodhohen në familje dhe që quhen ‘mbetje të veçanta’ për të cilat njësia vendore duhet t’i ofrojë alternativa të përshtatshme për grumbullimin dhe transportin e tyre.

6.2.2 Zona e Administrimit të Mbetjeve (ZAM) dhe përfituesit e shërbimit të pastrimit

Për një organizim më të mirë të shërbimeve dhe eficiencës së sistemit që do të propozohet, zonat e mbetjeve ose zona brenda kufijve administrativë të bashkisë do ndahet në nën-zona mbetjesh që kanë diferenca në lidhje me tipologjinë urbane, infrastrukturën rrugore apo llojin e konsumatorëve. Kjo do të shërbejë për të planifikuar infrastrukturën e nevojshme për skemat e mbledhjes dhe transportit, si dhe shërbime të tjera të ngjashme. Për këtë qëllim, zona e mbetjeve ndahet në këto nënzona:

²Ligji nr.10463, datë 22.09.2011, amenduar me ligjin nr.156, datë 10.10 2013

5.3 Shërbimet e menaxhimit të mbetjeve

Në këtë plan 5 vjeçar, Bashkia Gramsh parashikon këto shërbime kryesore të menaxhimit të mbetjeve, të cilat konsistojnë në:

- Shërbimi i pastrimit, grumbullimit, transportit të mbetjeve;
- Depozitimi i mbetjeve në impiantin me trajtim energjie në Elbasan;
- Shërbimi i minimizimit të mbetjeve.

Këto shërbime pasi do të shpjegohen shkurtimisht më poshtë, do të përfshihen në dy skenarët e propozuar nga bashkia për organizimin e shërbimit në territorin e saj gjatë viteve 2025 – 2030.

5.3.1 Shërbimet e pastrimit të rrugëve

Organizimi i shërbimeve të pastrimit duhet të marrë në konsideratë nevojat për pastrimin e rrugëve dhe shkallën e ndotjes ditore nga mbetjet dhe hedhurinat, apo brenda një periudhe të caktuar ditësh. Për këtë qëllim propozimi i frekuencave për secilën kategori rrugësh duhet të jetë objekt i një vlerësimi apo testi deri në përcaktimin përfundimtar në specifikime teknike të mundshme në rast se ky shërbim do të kontraktohet në të ardhmen.

Një element shumë i rëndësishëm në organizimin e shërbimeve të pastrimit të rrugëve është edhe kategorizimi i rrugëve në funksion të rëndësisë si më poshtë:

- Kategoria e Parë:** (përfshin rrugët kryesore dhe rrugët tregtare) nevojitet shërbimi ditor i fshirjes; është më i parapëlqyer pastrimi me makinë teknologjike i akseve kryesore (kur është e mundshme dhe ka efektivitet), por dhe mirëmbajtja e tyre gjatë ditës, vendosja dhe pastrimi ditor i koshave rrugorë, si dhe shërbimi i larjes gjatë verës;
- Kategoria e dytë:** (rrugët kryesore me aktivitet të ulët komercial dhe me densitet të ulët kalimtarësh) fshirja manuale e rrugëve është e nevojshme të kryhet çdo ditë të javës.

3. **Kategoria e tretë:** (sistem rrugor periferik në zona me dendësi të ulët urbane, apo në zona me infrastrukturë jo të rregullt dhe rrugë të paasfaltuara) është i nevojshëm një shërbim mujor pastrimi (fshirje ose thjesht mbledhje mbetjesh dhe hedhurinash).

Shërbimi i mbledhjes dhe grumbullimit të mbetjeve në Bashkinë Gramsh ofrohet nga sektori publik, nga vetë bashkia. Ky shërbim konsiston në aktivitetet më poshtë:

- Grumbullimi i mbetjeve urbane të depozituara nga qytetarët, bizneset dhe institucionet brenda kontenierëve publik si dhe rreth tyre
- Dezinfektimi i kontenierëve dhe vendit përreth me gëlqere dhe klor,
- Transportimi i mbetjeve urbane me makinën teknologjike deri në impiantin me trajtim energjie në Elbasan.

5.3.2 Grumbullimi dhe transporti i mbetjeve

Në parashikimin e shërbimeve të grumbullimit dhe transportit të mbetjeve, bashkia duhet të marrë në konsideratë parimin për parandalimin e ndotjes. Cilësia dhe koston e shërbimit të mbledhjes dhe largimit të mbetjeve urbane lidhen drejtpërdrejtë me mënyrën se si konsumatorët hedhin mbetjet, përdorin PGM, respektojnë oraret e përcaktuara dhe zbatojnë rregullat lokale për menaxhimin e mbetjeve. Në këtë aspekt, bashkia duhet të plotësojë kuadrin e saj rregullaror në sajë të:

- Hartimit të një rregulloreje vendore për menaxhimin e mbetjeve, ku do të përcaktohen procedurat, protokollet e punës, parashikimet se çfarë do të ndodh në rast avarish apo aksidentesh në punë, të drejtat dhe detyrimet e të gjitha grupeve të interesit të përfshira në menaxhimin e mbetjeve sidhe gjohet përkatëse në rast të shkeljeve të evidentuara. Si parakusht, bashkia duhet të caktojë një grup pune për monitorimin dhe për të vënë në zbatim këto rregulla;
- Parandalimin e hedhjes së paligjshme të mbetjeve jashtë kontenierëve me anë të fushatave të ndërgjegjësimit dhe programeve të edukimit;
- Marrëveshje me konsumatorët e mëdhenj, për të përcaktuar përgjegjësitë dhe detyrimet e secilës palë, për dorëzimin e mbetjeve në pikat e caktuara nga bashkia, ose grumbullimi i tyre nga bashkia, në sajë të një kontrate të veçantë, në pikat e gjenerimit të tyre.

Përveç këtyre elementëve, bashkia duhet të marrë në konsideratë edhe faktorë të tjerë gjatë planifikimit të sistemit të grumbullimit dhe transportit të mbetjeve:

- Orare pune efektive dhe të përshtatshme:** Për të operuar sipas nevojave të pastërtisë dhe në mënyrë të efektshme dhe me kosto të ulët, bashkia duhet të hartojë një program të përshtatshëm pune që merr parasysh ndryshimet ditore, javore dhe mujore në lidhje me numrin e banorëve dhe veprimtarive tregtare.
- Numri i duhur i kontenierëve:** Për të ofruar një shërbim të efektshëm dhe me kosto të ulët, bashkia duhet të sigurojë numrin e duhur të kontenierëve apo koshave dhe rregullsinë e mbledhjes së mbetjeve.
- Itenerar efektiv për mbledhjen e mbetjeve:** Përcaktimi i saktë i itenerarit për makinat e mbetjeve do të ulë koston për mbledhjen e mbetjeve. Rekomandohet verifikimi i përputhshmërisë me parimet e efektshmërisë së itenerarit të grumbullimit të mbetjeve si dhe të kohës efektive me metodën (MTM – Metodës të Matjes së Kohës).
- Rritja e rendimentit në punë:** Këtu futen mekanizmat që përfshijnë përmirësimin e kushteve të përgjithshme të punës, pajisja me uniformë, stimujt për punë të mirë, trajnimi dhe forcimi i punës në grup.
- Mirëmbajtja e përshtatshme e kontenierëve dhe makinave të grumbullimit dhe transportit të mbetjeve:** Mirëmbajtja dhe riparimi i specializuar i makinave dhe pajisjeve sipas standarteve të riparimit janë çështje të rëndësishme për shërbimin e grumbullimit të mbetjeve.

5.3.3 Minimizimi i mbetjeve

Dokumenti i Politikave Startegjike dhe Plani Kombëtar i Menaxhimit të Integruar të Mbetjeve (2018-2033) ka përcaktuar disa indikatorë në lidhje me sasinë e mbetjeve që duhet të riciklohen, kompostohen sipas afateve kohore deri në vitin 2035³:

- Mbetjet nga paketimet
 - Deri në vitin **2027** duhet të rekuperohen jo më pak se 10% e peshës totale të mbetjeve nga paketimet.
 - Deri në vitin **2030** duhet të rekuperohen; i) jo më pak se 30% e peshës totale të mbetjeve nga paketimet, ii) jo më pak se 85% e peshës totale të mbetjeve të makinave në fund të jetës.
 - Deri në vitin **2035** duhet të rekuperohen; i) jo më pak se 60% e peshës totale të mbetjeve nga paketimet, ii) midis 70% dhe 80% për materiale të ndryshme për Mbetjet nga pajisjet elektrike dhe elektronike, iii) jo më pak se 40% e peshës totale të mbetjeve të vajrave iv) jo më pak se 65% e peshës totale të mbetjeve të gomave.
 - Deri në vitin **2027** duhet të riciklohen; i) jo më pak se 10% e peshës totale të letrës dhe kartonit, ii) jo më pak se 6% e peshës totale të plastikës, iii) jo më pak se 10% e peshës totale të qelqit iv) jo më pak se 5% e peshës totale të mbetjeve nga druri, v) jo më pak se 10% riciklimi i mbetjeve nga metalet vi) jo më pak se 30% riciklimi/reduktim i jo më pak se 95% e peshës totale të mbetjeve të makinave në fund të jetës, mbetjeve nga prishjet dhe ndërtimet
 - Deri në vitin **2030** duhet të riciklohen; i) jo më pak se 30% e peshës totale të letrës dhe kartonit, ii) jo më pak se 12% e peshës totale të plastikës, iii) jo më pak se 30% e peshës totale të qelqit iv) jo më pak se 10% e peshës totale të mbetjeve nga druri, v) jo më pak se 30% riciklimi i mbetjeve nga metalet vi) jo më pak se 50% riciklimi/reduktim i mbetjeve nga prishjet dhe ndërtimet vii) jo më pak se 80% e peshës totale të mbetjeve të makinave në fund të jetës,
- Deri në vitin **2035** duhet të riciklohen; i) jo më pak se 60% e peshës totale të letrës dhe kartonit, ii) jo më pak se 22.5% e peshës totale të plastikës, iii) jo më pak se 60% e peshës totale të qelqit iv) jo më pak se 15% e peshës totale të mbetjeve nga druri, v) jo më pak se 50% riciklimi i mbetjeve nga metalet vi) jo më pak se 70% riciklimi/reduktim i mbetjeve nga prishjet dhe ndërtimet vii) jo më pak se 85% e peshës totale të mbetjeve të makinave në fund të jetës, viii) midis 50% dhe 75% për materiale të ndryshme për mbetjet nga pajisjet elektrike dhe elektronike, ix) midis 50% dhe 75% për materiale të ndryshme nga mbetjet e baterive x) jo më pak se 50% të peshës së grumbulluar të gomave gjatë vitit.
- Mbetjet e biodegradueshme
 - Deri në vitin 2027 duhet të reduktohen 75% e nivelit të vitit 2016
 - Deri në vitin 2030 duhet të reduktohen 55% e nivelit të vitit 2016
 - Deri në vitin 2035 duhet të reduktohen 35% e nivelit të vitit 2016

Ndërkohë, sipas VKM nr. 48, datë 25.06.2014 “Për grumbullimin e ndarë të mbetjeve në burim”, janë përcaktuar disa objektiva, të cilat duhet të plotësohen nga NJQV-të deri në vitin 2020, ku konkretisht:

- NJQV-të deri në fund të vitit 2018, duhet të grumbullohen në mënyrë të diferencuar, të paktën mbetje të letrës, metalit, plastikës dhe qelqit.
- Brenda vitit 2020, ato duhet të kishin arritur normën e riciklimit me 50% të sasisë të mbetjeve të vitit 2014.
- Brenda vitit 2020, sasia e mbetjeve që shkojnë në Lendfill duhet të ishte 45% e sasisë së mbetjeve që prodhohet, dhe pjesa tjetër duhet të shkonte për riciklim, kompostim apo për rekuperim me energji.

5.4 Menaxhimi i mbetjeve voluminoze dhe ndërtimore

Sipas kuadrit ligjor në fuqi për administrimin e mbetjeve (VKM nr.575, datë 24.6.2015 “Për miratimin e kërkesave për menaxhimin e mbetjeve inerte”) është përgjegjësia e prodhuesit (familje, biznes apo industri) që të largojë dhe transportojë mbetjet inerte (mbetjet nga ndërtimi dhe prishjet), ndërtimore

³Këtu kemi hedhur objektivat kombëtare deri në vitin 2035

apo voluminoze që mund të gjenerojë nga aktiviteti që kryen për në vendet e përcaktuara nga pushteti vendor për këtë qëllim. Ndonëse ekziston ky kuadër ligjor, i cili përcakton mjaft mirë detyrat për secilin aktor të përfshirë në këtë fushatë, asnjë nga bashkitë e vendit nuk ka përcaktuar një vend për depozitimin e mbetjeve inerte.

Në kuadrin ligjor theksohet se këto vende të përcaktuara për depozitimin e mbetjeve inerte/ndërtimore/voluminoze duhet të jenë të pajisur me leje mjedisore të posaçme dhe duhet të pranojnë vetëm këto lloj mbetjesh, dhe jo përzierje apo përpunime të këtyre mbetjeve me elemente të tjerë, pasi ato mund të jenë të rrezikshme.

Të gjitha vend-depozitimet e mbetjeve inerte kanë të njëjtën mënyrë operimi si lëndfill-et për mbetjet urbane, ku gjeneruesi i mbetjeve duhet të paguajë një tarifë kundrejt sasisë së mbetjeve inerte që transportohet, e cila mbulon koston e operimit të fushës, trajtimit të tyre dhe mbylljen përfundimtare të saj. Ndërkohë ndalohet ndërtimi i venddepozitimeve të përkohshme të mbetjeve inerte nga njësitë e qeverisjes vendore në zonat e mëposhtme:

- Zonat e mbrojtura, arkeologjike, turistike apo në çdo zonë që mbrohet me një akt normativ;
- Zonat në distancë 300 metra nga një pus furnizues me ujë dhe çdo burim tjetër ujorë;
- Zonat në distancë 100 metra nga një përrua, argjinaturë lumore, liqen, lum ose kompleks ligatinor;
- Zonat në distancë 300 metra nga një zonë e mbrojtur në përputhje me pikën e parë.

Lëndfilltet e mbetjeve inerte mund të jenë *Lëndfille vendore*, të cilat shërbejnë për trajtimin e mbetjeve të prodhuara brenda territorit të një NJQV-je ose *Lëndfille rajonale*, të cilat shërbejnë për trajtimin e mbetjeve të shumë NJQV-ve. Njësitë e qeverisjes vendore mund të bashkëpunojnë me njëra-tjetrën për përcaktimin e vendit, ku do të ndërtohet Lëndfilli rajonal dhe të mënyrës së funksionimit të tij. Operatorët, të cilët merren me trajtimin e mbetjeve në Lëndfille dhe venddepozitimet e përkohshme të mbetjeve inerte, janë të detyruar të raportojnë pranë NJQV-ve dhe Agjencisë Kombëtare të Mjedisit për të dhënat e mbetjeve që trajtojnë.

Në mënyrë të veçantë, ka një treg ripërdorimi për agregatat që rrjedhin nga mbetjet e ndërtimeve në rrugë, kanalizime dhe projekte të tjera ndërtimi. Nëse nuk ndahen që në burim apo nuk transportohen veçmas, ato mund të përmbajnë sasi të vogla të mbetjeve të rrezikshme, përzierja e të cilave mund të paraqesë rrezik të veçantë për mjedisin dhe mund të pengojë riciklimin.

Shpesh herë mbetjet inerte përzihen me mbetjet urbane dhe më pas depozitohen në pikën e venddepozitimit të përkohshëm në Piskovë. Nga ana tjetër gjeneruesit e mbetjeve inerte shpesh herë i shkarkojnë ato në vende ilegale, atje ku të munden. Bashkia duhet të përcaktojë një zonë të caktuar në territorin e saj, ku të gjithë gjeneruesit e mbetjeve inerte të mund të dërgojnë mbetjet e tyre në këtë pikë dhe jo t'i hedhin ato në PGM të mbetjeve urbane apo në depozitime ilegale.

5.5 Skenarët e propozuar për shërbimin e menaxhimit të mbetjeve

Hyrja në fuqi e reformës territoriale u shoqërua edhe me një riorganizim të shërbimeve publike, ku njëri prej tyre është edhe ai i menaxhimit të mbetjeve. Kjo ndarje ofron mundësi të mira për përdorimin eficient të burimeve ekzistuese (makina për transportin e mbetjeve, kontenierë, vend-depozitime) ashtu dhe të burimeve njerëzore për këtë qëllim.

Propozimi i skenarëve për organizimin e shërbimit në Bashkinë Gramsh, do të bëhet bazuar në objektivin kryesorë të bashkisë për të ndërmarrë hapat për arritjen e standardit minimal të formimit të shërbimit. Të dy skenarët do të synojnë, në nivele të caktuara, ofrimin e një shërbimi me standarde sa më të larta, me kosto optimale dhe të përballueshme nga taksa paguesit, për të synuar mbulimin e plotë të kostonë së shërbimit, bashkia propozon dy skenarë të mundshëm për ofrimin e shërbimit. Qëllimi i bashkisë është të rrisë cilësinë e shërbimit në sajë të përmirësimit të infrastrukturës dhe diversifikimit të shërbimeve që ajo ofron. Për secilin nga skenarët është bërë llogaritja e kostonë sipas modelit të dldp-sëmiratuar me VKM nr. 319, datë 31.5.2018 "*Për Miratimin e Masave për Kostonë* e

Menaxhimit të Integruar të Mbetjeve”. Formulimi i skenarëve është realizuar bazuar në konsideratat më poshtë:

SKENARËT E OFRIMIT TË SHËRBIMIT

SKENARI BAZË	Bashkia Gramsh e ofron shërbimin e grumbullimit dhe transportit të mbetjeve miks në impiantin e Elbasanit për 100% të zonave urbane dhe 36% të zonave rurale. Grumbullimi dhe transportimi kryhet me mjete teknologjike, drejt Inceneratorit të Elbasanit. Shërbimi nuk ofrohet në të gjithë territorin e bashkisë, për shkak të mungesës së infrastrukturës, siç janë akseset ose mjetet teknologjike të përshtatshme.
SKENARI I	Bashkia Gramsh do të synojë mbulimin me shërbim të 100% të territorit të zonave urbane dhe 70% të zonave rurale. Transporti dhe depozitimi e mbetjeve do të kryhet me mjete teknologjike, të cilat duhet të kenë një proces mirmbajtje efektive dhe investime do të kryhen në blerjen e kontenierëve, për të siguruar një përmirësim të mbulimit në zonat rurale me 70%, të cilët përfshijnë; NJA Kukur, Lenie, Poroçan, Skenderbegas, Kushovë, Tunje, Sult. Frekuenca e propozuar e shërbimit të pastrimit kryhet gjatë 7 ditëve të javës në zonat urbane dhe 1 ditë në javë në zonat rurale. Planifikohet identifikimi dhe eliminimi i grumbullimeve ilegale në 70% të teritorit të Bashkisë. Destinacioni final i mbetjeve do të jetë impianti i Elbasanit, një distancë prej 50 km, një drejtim.
SKENARI II	Bashkia Gramsh do të synojë mbulimin me shërbim të 100% të territorit të zonave urbane dhe 90% të zonave rurale. Bashkia planifikon të organizojë grumbullimin e diferencuar të mbetjeve, me sistemin me dy kosha në 3 lagje në qytetin e Gramsh. Mbetjet e riciklueshme të grumbulluara mund të dërgohen në bisnezet e riciklimit, nëpërmjet një kontrate me palë të treta. Transporti dhe depozitimi e mbetjeve mix do të kryhet me mjete teknologjike, drejt impiantit të Elbasanit. Një nga qëllimet aktive është zbatimi i sa më shumë pikave të grumbullimit të diferencuar të mbetjeve dhe rrymave të tjera. Planifikohet ndërtimi, në NJA Kodovjat, i venddepozitimit për mbetjet inerte.

5.6 Llogaritaj e kostove për secilin nga skenarët e propozuar

Bazuar në VKM nr. 319/2028 “Për llogaritjen e kostove dhe tarifave për shërbimin e menaxhimit të mbetjeve”, më poshtë, për secilin nga skenarët e propozuar janë bërë llogaritjet përkatëse, si më poshtë:

SKENARI BAZË

Të dhënat që janë marrë në konsideratë gjatë llogaritjeve të këtij skenari janë:

Tabela 6 Të dhënat bazë për llogaritjen e kostos së skenarit bazë

Skenari Bazë - Zona	Popullsia	Norma e gjenerimit	Tipi i Kamionit	Frekuenca	Kosto e depozitimit në impiant
		kg/banorë/ditë	ton	ditë/javë	lek/ton
Zona 1 - NJA Gramsh	13,995	0.6	15	7	3,000
Zona 2 - NJA Pishaj dhe Kodovjat	5,748	0.4	10	2	3,000

Tabela 7 Kosto operacionale dhe e investimeve për skenarin bazë të ofrimit të shërbimit të mbetjeve

SKENARI BAZË			MBETJET DEPOZITOHEN NË IMPIANTIN E ELBASANIT
Zona 1	NJA Gramsh	O&M	27,024,260.41 Lekë
Zona 2	NJA Pishaj dhe Kodovjat	O&M	4,523,805.68 Lekë
O&M totale			31,548,066.09 Lekë
Zona 1	NJA Gramsh	Kosto investimi (kontenier+makina)	12,511,923 Lekë

Zona 2	NJA Pishaj dhe Kodovjat	Kosto investimi (kontenier+makina)	5,221,007 Lekë
		Kosto totale investimi	17,732,930 Lekë
Bashkia Gramsh		Kosto totale	49,280,995.69 Lekë

Sipas të dhënave të llogarituar nga sistemi në tabelën më poshtë evidentohet infrastruktura e nevojshme dhe sasia e mbetjeve potenciale që gjenerohet në bashki gjatë 1 viti:

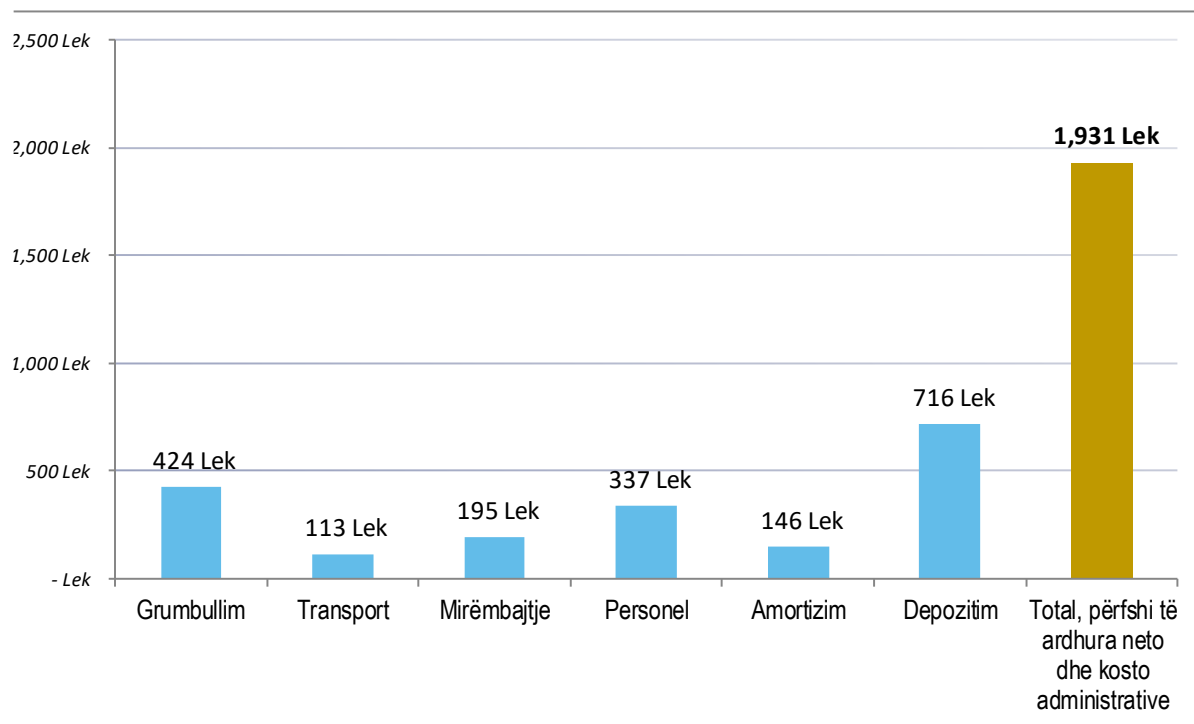
Tabela 8 Infrastruktura e llogaritur për ofrimin e skenarit bazë

	Nr. kontenierësh	Nr. Makina	Tonazhi	Turnet	Sasia vjetore e mbetjeve (ton/vit)
NJA Gramsh	72	1	15	1	3,065
NJA Pishaj dhe Kodovjat	12	1	10	1	91
Totali	84				3,156

Më poshtë jepen kostot njësi të llogaritura nga sistemi për secilën nga zonat e shërbimit, ku kosto njësi për banorë për Zonën 1 është 1,931 lek/banorë, për Zonën 2 është 2,186 lek/ banorë; kosto njësi për ton për Zonën 1 është 8,817 lek/ton, për Zonën 2 është 49,686 lek/ton:

Zona e shërbimit Zona 1

Kostot totale të menaxhimit [LEK/vit] 27,024,260.41

Kostot e menaxhimit të mbetjeve për banor

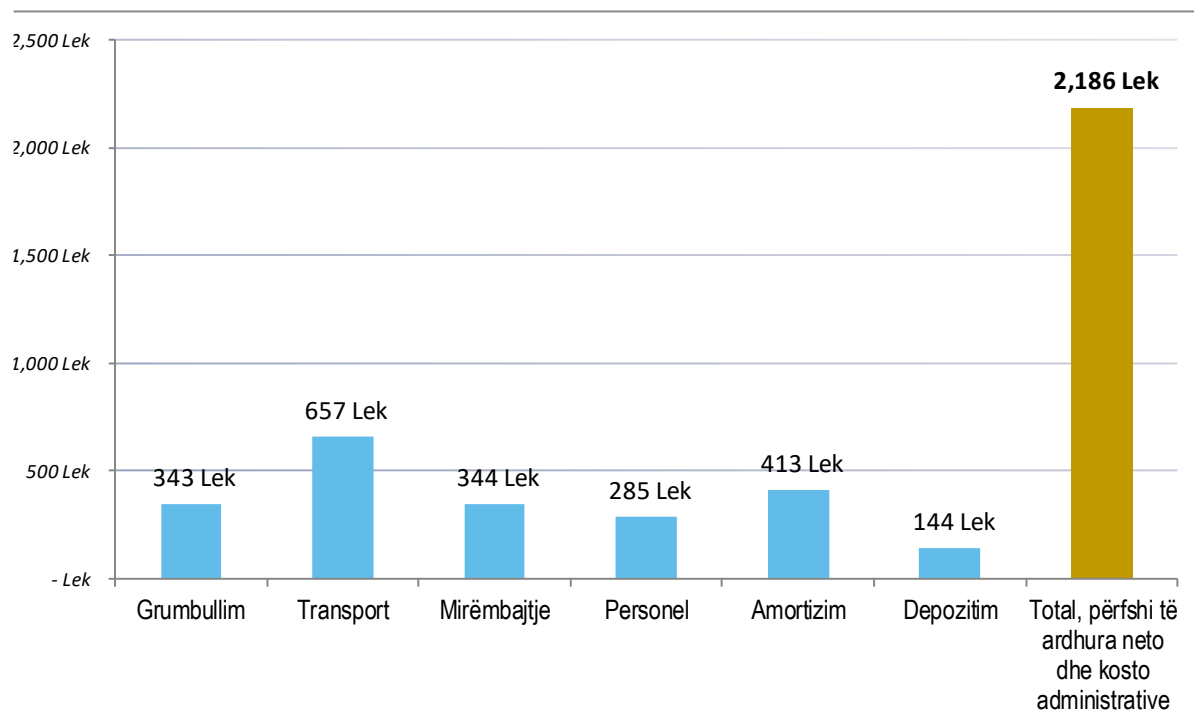
Grumbullim	424 Lek	4.03 €
Transport	113 Lek	1.08 €
Mirëmbajtje	195 Lek	1.85 €
Personel	337 Lek	3.21 €
Amortizim	146 Lek	1.39 €
Depozitim	716 Lek	6.82 €
Total, përfshi të ardhura neto dhe kosto administrative	1,931 Lek	18.39 €

Kosto për menaxhimin e mbetjeve për ton në vit

Grumbullim	1,934 Lek	18.42 €
Transport	518 Lek	4.93 €
Mirëmbajtje	889 Lek	8.47 €
Personel	1,539 Lek	14.66 €
Amortizim	667 Lek	6.36 €
Depozitim	3,270 Lek	31.14 €
Total, përfshi të ardhura neto dhe kosto administrative	8,817 Lek	83.97 €

Zona e shërbimit | Zona 2

Kostot totale të menaxhimit [LEK/vit] 4,523,805.68

Kostot e menaxhimit të mbetjeve për banor

Grumbullim	343 Lek	3.27 €
Transport	657 Lek	6.26 €
Mirëmbajtje	344 Lek	3.28 €
Personel	285 Lek	2.71 €
Amortizim	413 Lek	3.93 €
Depozitim	144 Lek	1.37 €
Total, përfshi të ardhura neto dhe kosto administrative	2,186 Lek	20.82 €

Kosto për menaxhimin e mbetjeve për ton në vit

Grumbullim	7,806 Lek	74.35 €
Transport	14,941 Lek	142.29 €
Mirëmbajtje	7,817 Lek	74.45 €
Personel	6,476 Lek	61.67 €
Amortizim	9,376 Lek	89.29 €
Depozitim	3,270 Lek	31.14 €
Total, përfshi të ardhura neto dhe kosto administrative	49,686 Lek	473.20 €

SKENARI I

Të dhënat që janë marrë në konsideratë gjatë llogaritjeve të këtij skenari janë:

Tabela 9 Të dhënat bazë për llogartjen e koston sëSkenarit I

Skenari I - Zona	Popullsia	Norma e gjenerimit	Tipi i Kamionit	Frekuenca	Kosto e depozitimit në impiant
		kg/banorë/ditë	ton	ditë/javë	lek/ton
Zona 1 - NJA Gramsh	13,995	0.6	15	7	3,000
Zona 2 - NJA Pishaj, NJA Kodovjat	5,748	0.4	10	2	3,000
Zona 2 - NJA Kukur, Lenie, Poroçan, Skenderbegas, Kushovë, Tunje, Sult	15,600	0.3	7	2	3,000

Tabela 10 Kosto operacionale dhe e investimeve për skenarin I të ofrimit të shërbimit të mbetjeve

SKENARI 1			MBETJET DEPOZITOHEN NË IMPIANTIN E ELBASANIT	
Zona 1	NJA Gramsh	O&M		27,024,260.41 Lekë
Zona 2	NJA Pishaj, NJA Kodovjat	O&M		4,870,374.26 Lekë
Zona 3	NJA Kukur, Lenie, Poroçan, Skenderbegas, Kushovë, Tunje, O&M Sult			13,283,860.52 Lekë
O&M totale				45,178,495.20 Lekë
Zona 1	NJA Gramsh	Kosto investimi (kontenier+makina)		12,511,923 Lekë
Zona 2	NJA Pishaj, NJA Kodovjat	Kosto investimi (kontenier+makina)		5,620,890 Lekë
Zona 3	NJA Kukur, Lenie, Poroçan, Skenderbegas, Kushovë, Tunje, Kosto investimi (kontenier+makina) Sult			5,675,800 Lekë
Kosto totale investimi				23,808,614 Lekë
Bashkia Gramsh			Kosto totale	68,987,108.74 Lekë

Sipas të dhënave të llogarituar nga sistemi në tabelën më poshtë evidentohet infrastruktura e nevojshme dhe sasia e mbetjeve potenciale që gjenerohet në bashki gjatë 1 viti:

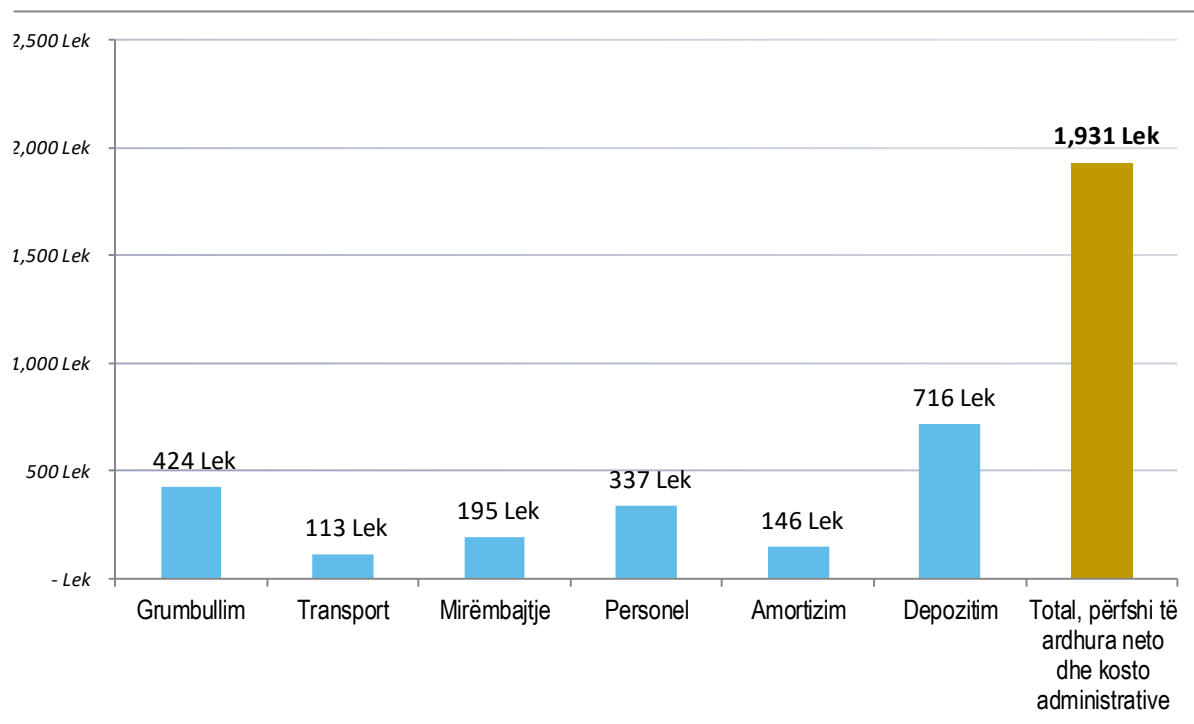
Tabela 11 Infrastruktura e llogaritur për ofrimin e skenarit I

	Nr. kontenierësh	Nr. Makina	Tonazhi	Turnet	Sasia vjetore e mbetjeve (ton/vit)
NJA Gramsh	72	1	15	1	3,065
NJA Pishaj, NJA Kodovjat	24	1	10	1	177
NJA Kukur, Lenie, Poroçan, Skenderbegas, Kushovë, Tunje, Sult	48	1	7	1	1,196
Totali	143				4,438

Më poshtë jepen kostot njësi të llogaritura nga sistemi për secilën nga zonat e shërbimit, ku kosto njësi për banorë për Zonën 1 është 1,931 lek/banorë, për Zonën 2 është 1,210 lek/ banorë dhe për Zonën 3 është 1,216 lek/banorë; kosto njësi për ton për Zonën 1 është 8,817 lek/ton, për Zonën 2 është 27,510 lek/ton dhe për Zonën 3 është 11,109 lek/ton:

Zona e shërbimit Zona 1

Kostot totale të menaxhimit [LEK/vit] 27,024,260.41

Kostot e menaxhimit të mbetjeve për banor

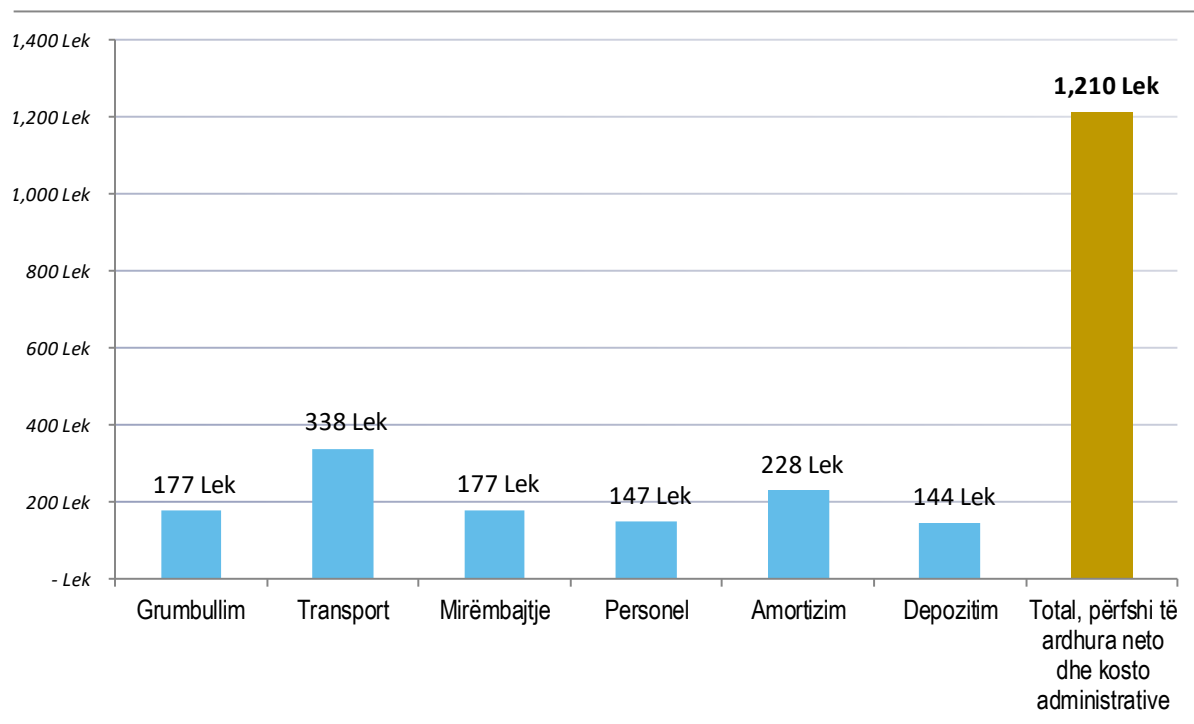
Grumbullim	424 Lek	4.03 €
Transport	113 Lek	1.08 €
Mirëmbajtje	195 Lek	1.85 €
Personel	337 Lek	3.21 €
Amortizim	146 Lek	1.39 €
Depozitim	716 Lek	6.82 €
Total, përfshi të ardhura neto dhe kosto administrative	1,931 Lek	18.39 €

Kosto për menaxhimin e mbetjeve për ton në vit

Grumbullim	1,934 Lek	18.42 €
Transport	518 Lek	4.93 €
Mirëmbajtje	889 Lek	8.47 €
Personel	1,539 Lek	14.66 €
Amortizim	667 Lek	6.36 €
Depozitim	3,270 Lek	31.14 €
Total, përfshi të ardhura neto dhe kosto administrative	8,817 Lek	83.97 €

Zona e shërbimit | Zona 2

Kostot totale të menaxhimit [LEK/vit] 4,870,374.26

Kostot e menaxhimit të mbetjeve për banor

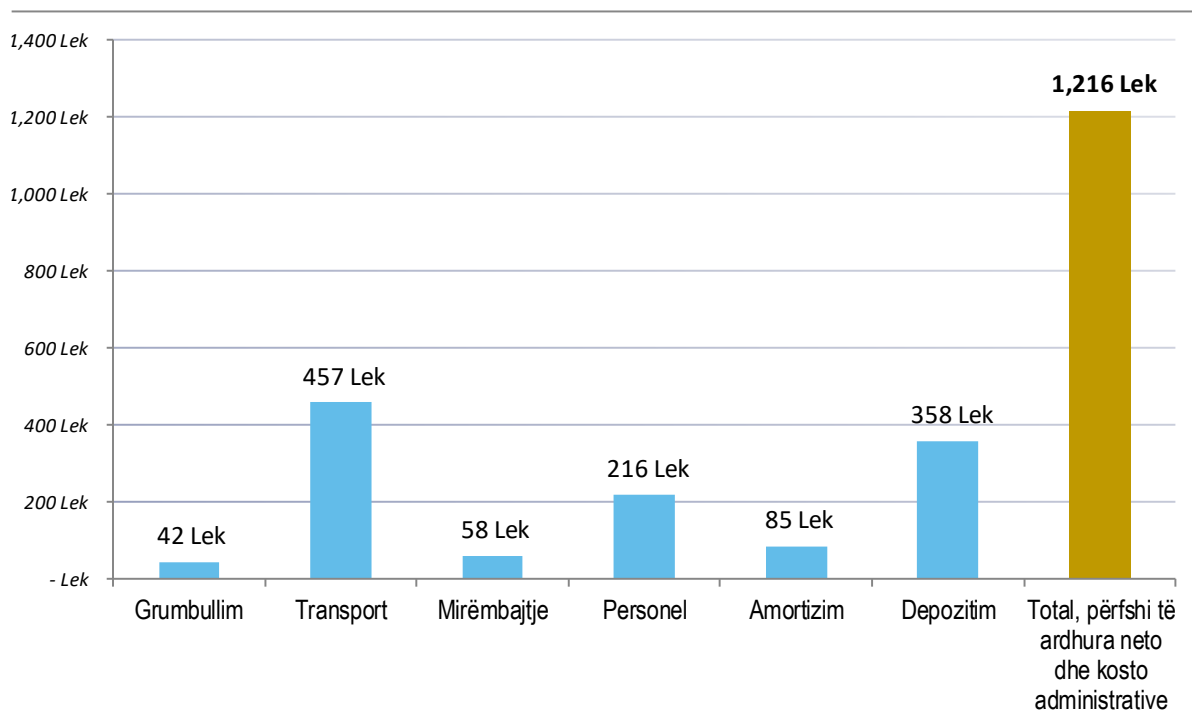
Grumbullim	177 Lek	1.68 €
Transport	338 Lek	3.22 €
Mirëmbajtje	177 Lek	1.68 €
Personel	147 Lek	1.40 €
Amortizim	228 Lek	2.18 €
Depozitim	144 Lek	1.37 €
Total, përfshi të ardhura neto dhe kosto administrative	1,210 Lek	11.53 €

Kosto për menaxhimin e mbetjeve për ton në vit

Grumbullim	4,015 Lek	38.24 €
Transport	7,684 Lek	73.18 €
Mirëmbajtje	4,020 Lek	38.29 €
Personel	3,330 Lek	31.72 €
Amortizim	5,191 Lek	49.44 €
Depozitim	3,270 Lek	31.14 €
Total, përfshi të ardhura neto dhe kosto administrative	27,510 Lek	262.00 €

Zona e shërbimit | Zona 3

Kostot totale të menaxhimit [LEK/vit] 13,283,860.52

Kostot e menaxhimit të mbetjeve për banor

Grumbullim	42 Lek	0.40 €
Transport	457 Lek	4.35 €
Mirëmbajtje	58 Lek	0.56 €
Personel	216 Lek	2.06 €
Amortizim	85 Lek	0.81 €
Depozitim	358 Lek	3.41 €
Total, përfshi të ardhura neto dhe kosto administrative	1,216 Lek	11.59 €

Kosto për menaxhimin e mbetjeve për ton në vit

Grumbullim	387 Lek	3.68 €
Transport	4,171 Lek	39.73 €
Mirëmbajtje	533 Lek	5.07 €
Personel	1,972 Lek	18.78 €
Amortizim	776 Lek	7.39 €
Depozitim	3,270 Lek	31.14 €
Total, përfshi të ardhura neto dhe kosto administrative	11,109 Lek	105.80 €

SKENARI 2

Të dhënat që janë marrë në konsideratë gjatë llogaritjeve të këtij skenari janë:

Tabela 12 Të dhënat bazë për llogartjen e koston sëSkenarit II

Skenari II - Zona	Popullsia	Norma e gjenerimit	Tipi i Kamionit	Frekuenca	Kosto e depozitimit në impiant
		kg/banorë/ditë	ton	ditë/javë	lek/ton
Zona 1 - NJA Gramsh	13,995	0.6	15	7	3,000
Zona 2 - NJA Pishaj, NJA Kodovjat	5,748	0.4	10	2	3,000
Zona 3 - NJA Kukur, Lenie, Poroçan, Skenderbegas, Kushovë, Tunje, Sult	15,600	0.3	7	2	3,000
Zona 4 - NJA Gramsh (ndarje ne burim)	5,000	0.2	5	2	0

Tabela 13 Kosto operacionale dhe e investimeve për skenarin II të ofrimit të shërbimit të mbetjeve

SKENARI 2			MBETJET DEPOZITOHEN NË IMPIANTIN E ELBASANIT
Zona 1	NJA Gramsh	O&M	27,024,260.41 Lekë
Zona 2	NJA Pishaj, NJA Kodovjat	O&M	5,176,170.07 Lekë
Zona 3	NJA Kukur, Lenie, Poroçan, Skenderbegas, Kushovë, Tunje, Sult	O&M	13,283,860.52 Lekë
Zona 4	NJA Gramsh (ndarje ne burim)	O&M	1,370,708.54 Lekë
O&M totale			46,854,999.55 Lekë
Zona 1	NJA Gramsh	Kosto investimi (kontenier+makina)	12,511,923 Lekë
Zona 2	NJA Pishaj, NJA Kodovjat	Kosto investimi (kontenier+makina)	5,973,729 Lekë
Zona 3	NJA Kukur, Lenie, Poroçan, Skenderbegas, Kushovë, Tunje, Sult	Kosto investimi (kontenier+makina)	5,675,800 Lekë
Zona 4	NJA Gramsh (ndarje ne burim)	Kosto investimi (kontenier+makina)	3,511,538 Lekë
Kosto totale investimi			27,672,991 Lekë
Bashkia Gramsh			Kosto totale
			74,527,990.32 Lekë

Sipas të dhënave të llogarituar nga sistemi në tabelën më poshtë evidentohet infrastruktura e nevojshme dhe sasia e mbetjeve potenciale që gjenerohet në bashki gjatë 1 viti:

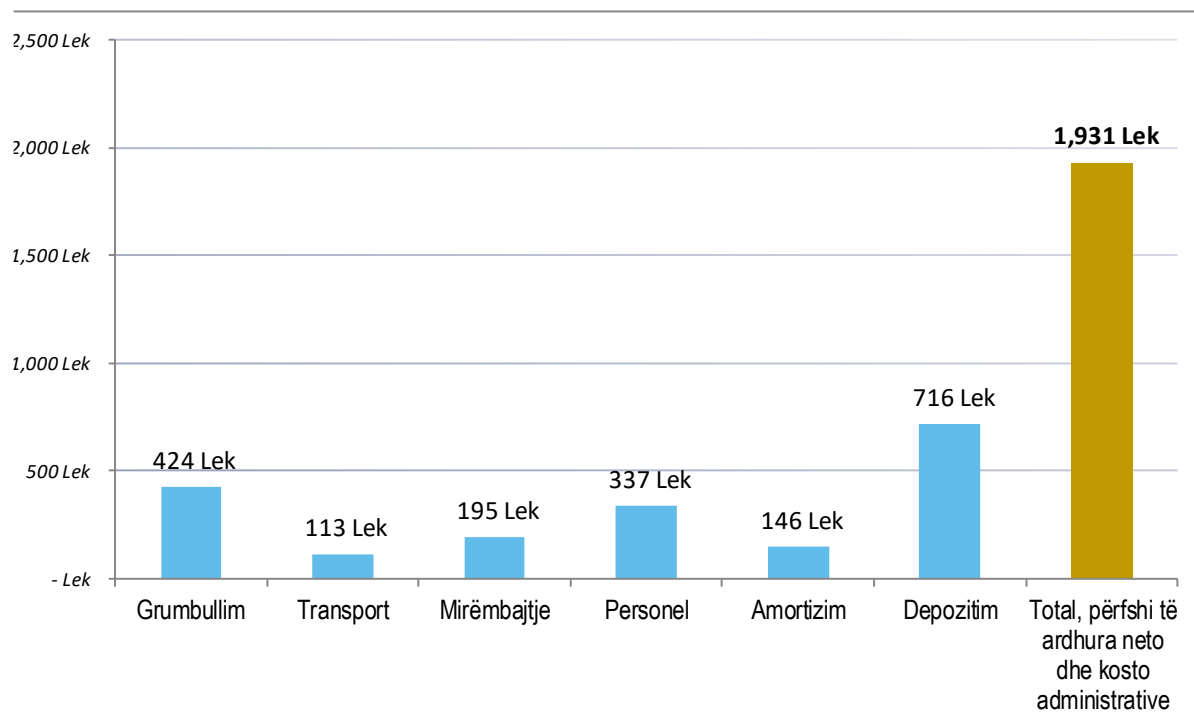
Tabela 14 Infrastruktura e llogaritur për ofrimin e skenarit II

	Nr. kontenierësh	Nr. Makina	Tonazhi	Turnet	Sasia vjetore e mbetjeve (ton/vit)
NJA Gramsh	72	1	15	1	3,065
NJA Pishaj, NJA Kodovjat	34	1	10	1	253
NJA Kukur, Lenie, Poroçan, Skenderbegas, Kushovë, Tunje, Sult	48	1	7	1	1,196
NJA Gramsh (ndarje në burim)	15	1	5	1	365
Totali	168				4,879

Më poshtë jepen koston njësi të llogaritura nga sistemi për secilën nga zonat e shërbimit, ku kosto njësi për banorë për Zonën 1 është 1,931 lek/banorë, për Zonën 2 është 901 lek/ banorë, për Zonën 3 është1,216 lek/banorë dhe për Zonën 4 është 746 lek/banorë; kosto njësi për ton për Zonën 1 është 8,817 lek/ton, për Zonën 2 është 20,466 lek/ton, për Zonën 3 është11,109 lek/ton dhe për Zonën 4 është10,217 lek/ton:

Zona e shërbimit Zona 1

Kostot totale të menaxhimit [LEK/vit] 27,024,260.41

Kostot e menaxhimit të mbetjeve për banor

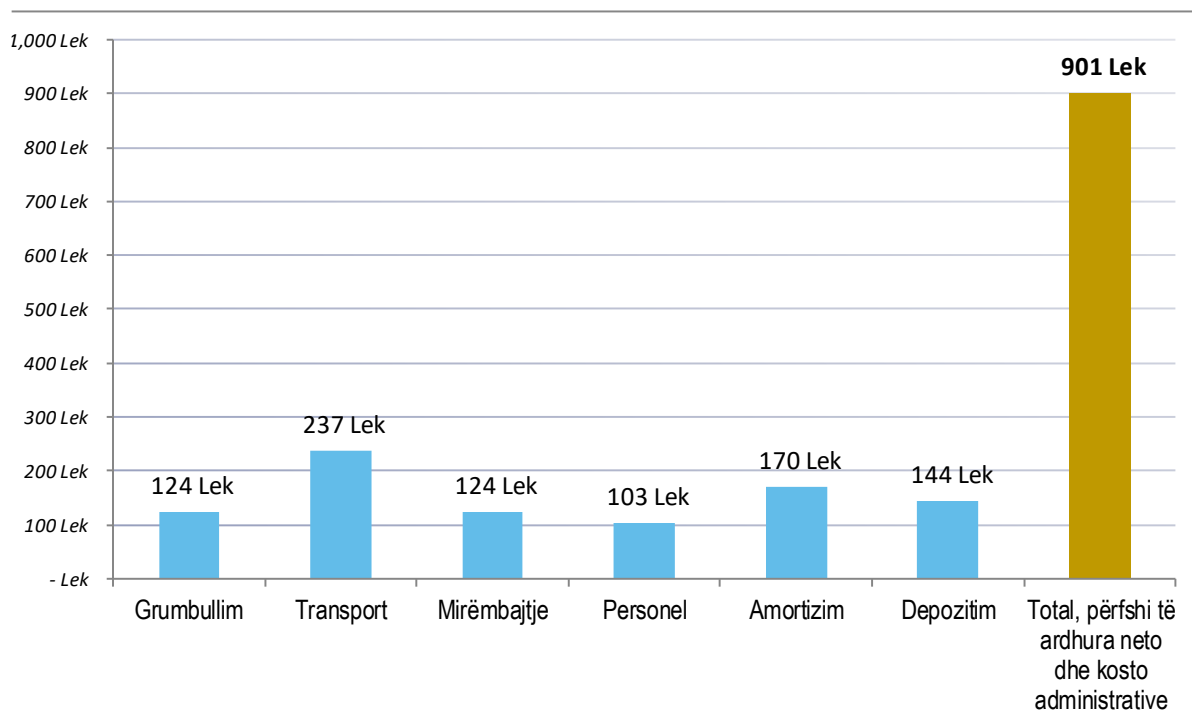
Grumbullim	424 Lek	4.03 €
Transport	113 Lek	1.08 €
Mirëmbajtje	195 Lek	1.85 €
Personel	337 Lek	3.21 €
Amortizim	146 Lek	1.39 €
Depozitim	716 Lek	6.82 €
Total, përfshi të ardhura neto dhe kosto administrative	1,931 Lek	18.39 €

Kosto për menaxhimin e mbetjeve për ton në vit

Grumbullim	1,934 Lek	18.42 €
Transport	518 Lek	4.93 €
Mirëmbajtje	889 Lek	8.47 €
Personel	1,539 Lek	14.66 €
Amortizim	667 Lek	6.36 €
Depozitim	3,270 Lek	31.14 €
Total, përfshi të ardhura neto dhe kosto administrative	8,817 Lek	83.97 €

Zona e shërbimit | Zona 2

Kostot totale të menaxhimit [LEK/vit] 5,176,170.07

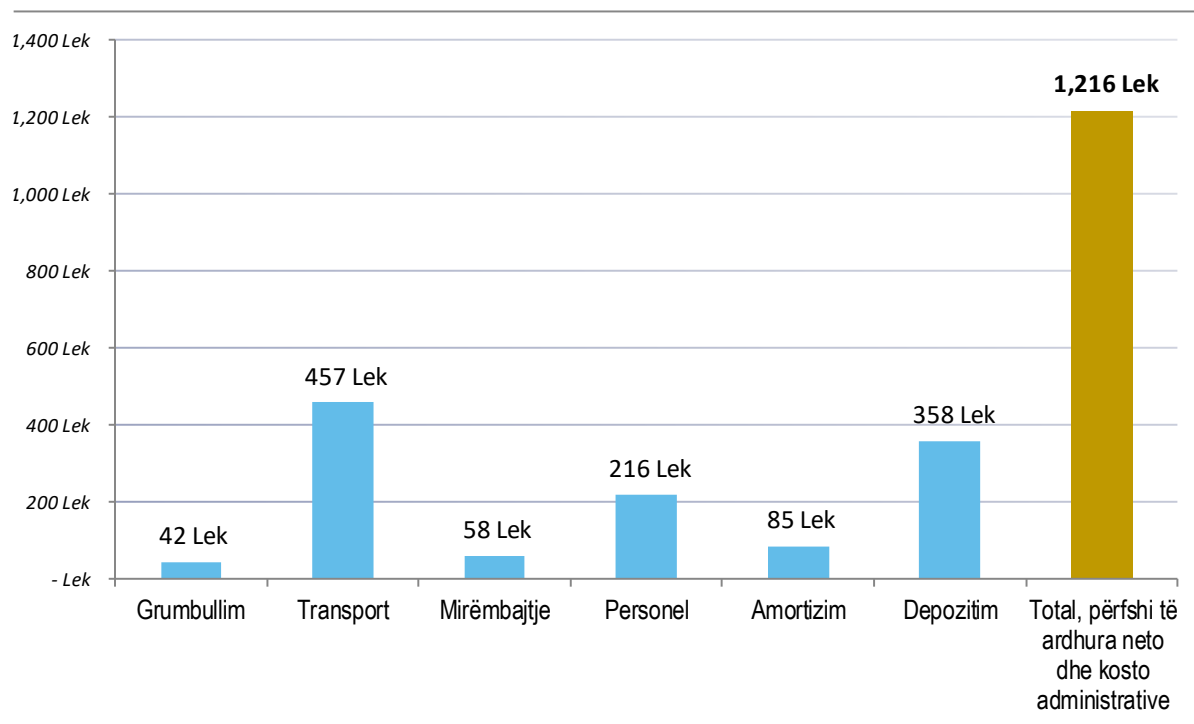

Kostot e menaxhimit të mbetjeve për banor		
Grumbullim	124 Lek	1.18 €
Transport	237 Lek	2.25 €
Mirëmbajtje	124 Lek	1.18 €
Personel	103 Lek	0.98 €
Amortizim	170 Lek	1.62 €
Depozitim	144 Lek	1.37 €
Total, përfshi të ardhura neto dhe kosto administrative	901 Lek	8.58 €

Kosto për menaxhimin e mbetjeve për ton në vit		
Grumbullim	2,810 Lek	26.77 €
Transport	5,379 Lek	51.23 €
Mirëmbajtje	2,814 Lek	26.80 €
Personel	2,331 Lek	22.20 €
Amortizim	3,862 Lek	36.78 €
Depozitim	3,270 Lek	31.14 €
Total, përfshi të ardhura neto dhe kosto administrative	20,466 Lek	194.92 €

Zona e shërbimit | Zona 3

Kostot totale të menaxhimit [LEK/vit] 13,283,860.52

Kostot e menaxhimit të mbetjeve për banor

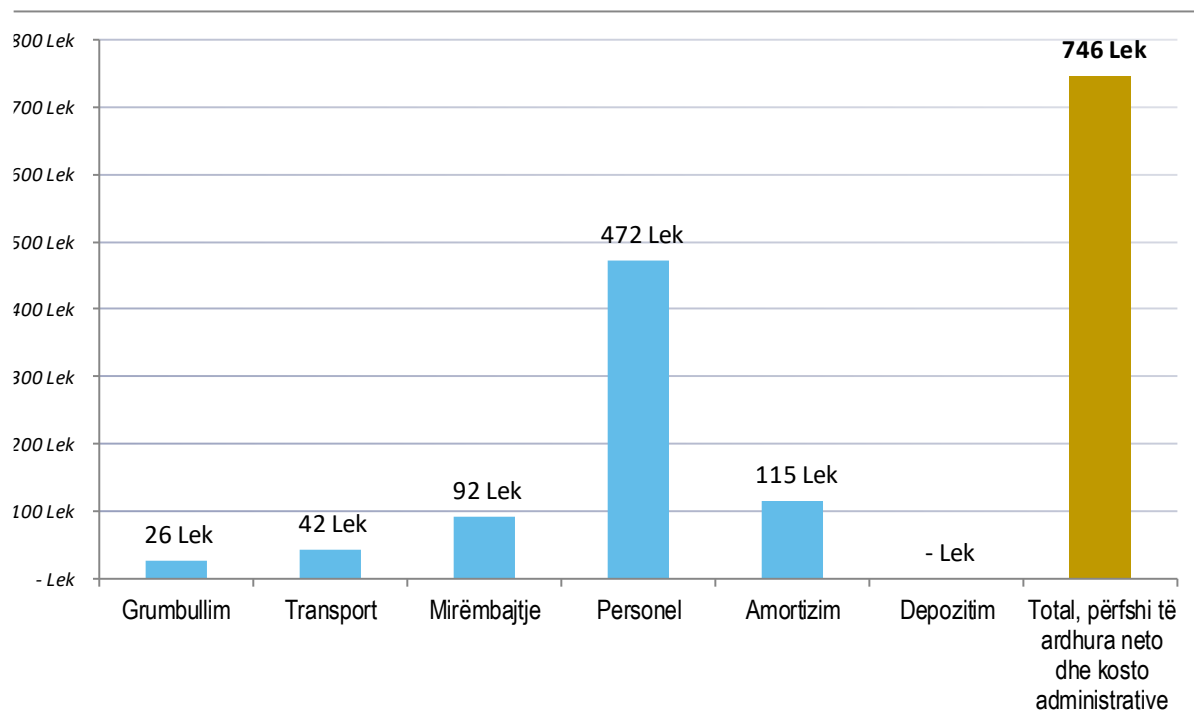
Grumbullim	42 Lek	0.40 €
Transport	457 Lek	4.35 €
Mirëmbajtje	58 Lek	0.56 €
Personel	216 Lek	2.06 €
Amortizim	85 Lek	0.81 €
Depozitim	358 Lek	3.41 €
Total, përfshi të ardhura neto dhe kosto administrative	1,216 Lek	11.59 €

Kosto për menaxhimin e mbetjeve për ton në vit

Grumbullim	387 Lek	3.68 €
Transport	4,171 Lek	39.73 €
Mirëmbajtje	533 Lek	5.07 €
Personel	1,972 Lek	18.78 €
Amortizim	776 Lek	7.39 €
Depozitim	3,270 Lek	31.14 €
Total, përfshi të ardhura neto dhe kosto administrative	11,109 Lek	105.80 €

Zona e shërbimit | Zona 4

Kostot totale të menaxhimit [LEK/vit] 1,370,708.54

Kostot e menaxhimit të mbetjeve për banor

Grumbullim	26 Lek	0.25 €
Transport	42 Lek	0.40 €
Mirëmbajtje	92 Lek	0.87 €
Personel	472 Lek	4.49 €
Amortizim	115 Lek	1.09 €
Depozitim	- Lek	€ -
Total, përfshi të ardhura neto dhe kosto administrative	746 Lek	7.10 €

Kosto për menaxhimin e mbetjeve për ton në vit

Grumbullim	355 Lek	3.38 €
Transport	573 Lek	5.46 €
Mirëmbajtje	1,254 Lek	11.95 €
Personel	6,461 Lek	61.54 €
Amortizim	1,573 Lek	14.98 €
Depozitim	- Lek	€ -
Total, përfshi të ardhura neto dhe kosto administrative	10,217 Lek	97.30 €

5.7 Krahësimi i kostove të skenarëve të propozuar

Skenarët e propozuar për planin e menaxhimit të mbetjeve në Bashkinë Gramsh janë bazuar në përmbushjen e parimit për arritjen e standardit minimal për menaxhimin e mbetjeve, duke filluar nga

prioritetet më bazike deri tek ato më maksimale. Skenari I është hartuar për të përmbushur prioritetin për shtrirjen e shërbimit në pjesën më të madhe të territorit urban dhe rural të bashkisë dhe dërgimin e mbetjeve në stacion transferimi, dhe Skenari II ka tentuar që të prezantojë tek bashkia masa të cilat potencialisht do të tentonin të arrinin standardin ligjor për menaxhimin e integruar të mbetjeve.

Në tabelën dhe nëgrafikun më poshtë bëhet një krahasim i kostos aktuale të shërbimit të menaxhimit të mbetjeve në Bashkinë Gramsh dhe kostot e dy skenarëve të tjerë ku shërbimi është shtrirë në të gjithë territorin e bashkisë:

Tabela 15 Krahasimi i kostove të shërbimit të mbetjeve në BashkinëGramsh

	O&M	Kosto investimesh	Kosto totale	% e rritjes
Kosto e llogaritur nga bashkia (jo me VKM 319/2018)	16,843,571 Lekë	0	16,843,571 Lekë	0%
Skenari bazë	31,548,066 Lekë	17,732,930 Lekë	49,280,996 Lekë	66%
Skenari 1	45,178,495 Lekë	23,808,614 Lekë	68,987,109 Lekë	76%
Skenari 2	46,855,000 Lekë	27,672,991 Lekë	74,527,990 Lekë	77%

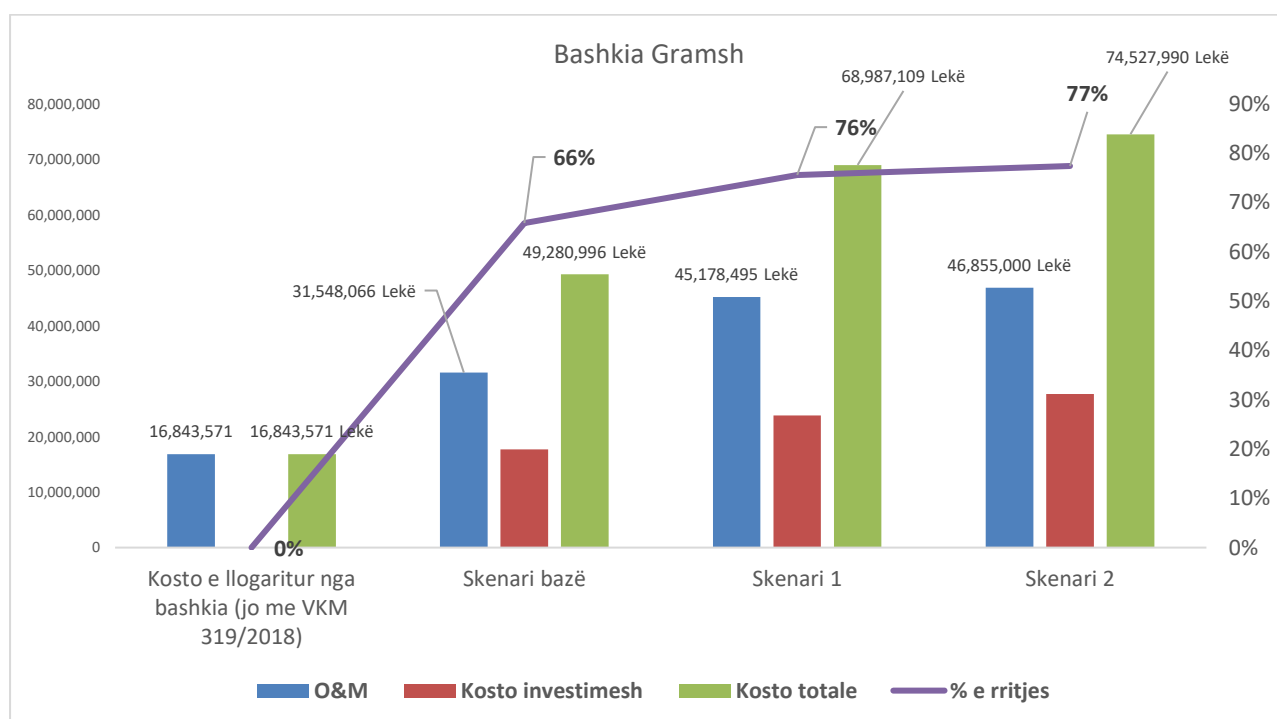

Figura 4Krahasimi i kostove të skenarëve të shërbimit të menaxhimit të mbetjeve në BashkinëGramsh

Siç mund ta shohim edhe nga llogaritjet e kryera sipas VKM 319/2018, kosto e plotë e shërbimit për BashkinëGramsh për të gjithë skenarët e saj, rezulton më e ulët se buxheti aktual që ka miratuar këshilli bashkiak. Gjithësesi, kjo kosto është vetëm për pjesën e shërbimit të mbetjeve (grumbull, transport dhe depozitim final) dhe nuk merr në konsideratë pjesën e fshirjes dhe larjes së rrugëve.

5.8 Politika e mbulimit të kostos nga të ardhurat nga tarifat e pastrimit

5.8.1 Metodologji për mbulimin e kostos

Politika e mbulimit të kostos: 'Mbulimi i kostos' përfshin një sistem tarifash dhe taksash, të cilat kanë si qëllim specifikisht të mbulojnë disa ose të gjitha kostot e ofrimit të shërbimit të menaxhimit të

mbetjeve nga përdoruesit e këtij shërbimi, në përputhje me principin “ndotësi – paguan”. Avantazhet e sistemit të mbulimit të koston qëndrojnë në faktin se të gjitha kategoritë e konsumatorëve të shërbimit njihen me koston e plotë të tij, janë të përfshirë në mënyrë më të drejtëpërdrejtë me problemet e cilësisë së shërbimit, vlerësojnë peshën që merr pagesa e tarifës së tyre në mbledhjen e të ardhurave si dhe mundësitë reale të bashkive për t'i ofuar konsumatorëve këtë shërbim. Hartimi i politikave të mbulimit të koston është përgjegjësi e bashkive dhe synon të përcaktojë nivelin e rikuperimit të koston që duhet të arrihet për një periudhë të caktuar kohore, duke përcaktuar më parë:

- Llogaritjen e koston së plotë të shërbimit të menaxhimit të mbetjeve të ngurta bashkiake;
- Planifikimin e buxhetit të bashkisë mbi këtë kosto;
- Përcaktimin e tarifave për kategoritë e ndryshme që përfitojnë shërbimin bazuar mbi nivelin e rikuperimit të koston të përcaktuar;
- Procedurat e zbatimit dhe monitorimit.

Konkretisht bashkia duke analizuar gjendjen e saj mund të kuptojë se në cilat nga këto opsione ajo është aktualisht dhe ku ajo kërkon të shkojë, në sajë të objektivave që ajo do të vendosë:

- Kosto të pambuluara, kur të ardhurat janë më të ulta se shpenzimet direkte operative
- Parashikon vetëm mbulimin e kostove operative direkte dhe të mirëmbajtjes (KODM)
- Parashikon vetëm mbulimin e Koston operative të depozitimit dhe mirëmbajtjes si dhe të interesit të kredisë së marrë për të përmirësuar shërbimin
- Parashikon të mbulojë KODM si dhe pagesën e kredisë dhe të interesave të marrë
- Parashikon mbulimin e KODM, interesin e kredisë, shpenzimet për amortizimin si dhe parashikimet për investime në periudhën afatgjatë
- Parashikon mbulimin e KODM të amortizimit (kosto kapitale dhe kthimin e investimeve) si dhe parashikimin e investimeve në periudhën afatgjatë (ose kosto marxhinale në terma afatgjatë)
- Parashikon mbulimin e koston marxhinale në terma afatgjatë plus kostot mjedisore (eksternalitetet) të shprehura mundësisht përmes taksës së asgjësimit në Lendfill.

Megjithatë për të ndërtuar një politikë të qëndrueshme dhe mbi të gjitha të zbatueshme të rikuperimit apo mbulimit të plotë të koston, bashkia ka nevojë për një bashkëpunim me nivelin qendror të politikë bërjes. Kështu në nivelin qendror duhet të zhvillohen standartet e ofrimit të shërbimit për të pasur një kuptim të përbashkët për të gjitha bashkitë për nivelin e ofrimit të shërbimit. Vetëm në këtë mënyrë mund të kemi procedura të standartizuara për monitorimin e shërbimit si dhe nivele të standartizuara (klasa) të krahasueshme në ofrimin e tij. Gjithashtu duhet të hartohen guidat e reja të përgatitjes së buxhetit sipas “qëndrave të buxhetimit apo të koston” për elemente të veçantë të shërbimit të mbetjeve (grumbullim, transport, riciklim, programe ndërgjegjësimi etj). Vetëm në këtë mënyrë bashkia do të ketë mundësi të njohë koston e plotë të shërbimit që ajo ofron.

5.8.2 Planifikimi i të ardhurave nga tarifa e pastrimit për Skenarin I&II të menaxhimit të mbetjeve

Në lidhje me planifikimin e tarifave të pastrimit me qëllim për të mbuluar koston e plotë të shërbimit të menaxhimit të mbetjeve, për bashkinë Gramsh është realizuar një ushtrim, duke supozuar që të gjitha familjet do të paguajnë tarifën dhe sa % do të mbulojnë barrën fiskale të koston së shërbimit. Bazuar në tarifën e pastrimit që aplikon Bashkia Gramsh për tre kategoritë e familjeve (normale, me ndihmë ekonomike dhe familjet me anëtarë me aftësi të kufizuara), në tabelën më poshtë jepet një vlerësim i barrës fiskale të familjeve kundrejt koston së shërbimit sipas skenarëve:

Tabela 16 Planifikimi të ardhurave dhe mbulimi i koston së shërbimit nga familjet për tre skenarët sipas tarifës aktuale

Gjendja ekzistuese	O&M	Kosto e plotë (O&M dhe Kosto investimesh)	Tarifa për familje (lek/vit)	Nr. i familjeve	Të ardhurat nga familjet (100% i paguajnë)	% e mbulimit të koston O&M	% e mbulimit të koston së plotë

Kosto e llogaritur nga bashkia (jo me VKM 319/2018)	16,843,571 Lekë	16,843,571 Lekë	1,400	7,512	13,015,500 Lekë	77%	77%
Skenari bazë	31,548,066 Lekë	49,280,996 Lekë	900	2,297	13,015,500 Lekë	41%	26%
Skenari 1	45,178,495 Lekë	68,987,109 Lekë	200	2,157	13,015,500 Lekë	29%	19%
Skenari 2	46,855,000 Lekë	74,527,990 Lekë			13,015,500 Lekë	28%	17%

Bazuar në tarifat aktuale të aplikuara nga Bashkia Gramsh në tre zonat e ofrimit të shërbimit – familjet aktualisht mbajnë 17% të barrës fiskale (nëse ato do të paguan të gjithë) dhe pjesën tjetër do të duhet ta mbulojnë konsumatorët e tjerë (biznese dhe institucione) për koston e plotë të skenarit bazë. Në këtë kuadër, propozohet një rritje tarife për familjet normale për të mundësuar mbulimin e koston O&M deri në 45% nga kjo kategori. Propozohet që bashkia të parashikojë njëritjen e tarifës së pastrimit familjet normale si në tabelën më poshtë:

Tabela 17 Planifikimi të ardhurave dhe mbulimi i koston të shërbimit nga familjet për tre skenarët sipas tarifës së re

Gjendja ekzistuese	O&M	Kosto e plotë (O&M dhe Kosto investimesh)	Tarifa për familje (lek/vit) sipas tre zonave)	Nr. i familjeve	Të ardhurat nga familjet (100% i paguajnë)	% e mbulimit të koston O&M	% e mbulimit të koston së plotë
Kosto e llogaritur nga bashkia (jo me VKM 319/2018)	16,843,571 Lekë	16,843,571 Lekë	2,500	7,512	21,278,700 Lekë	126%	126%
Skenari bazë	31,548,066 Lekë	49,280,996 Lekë	900	2,297	21,278,700 Lekë	67%	67%
Skenari 1	45,178,495 Lekë	68,987,109 Lekë	200	2,157	21,278,700 Lekë	47%	47%
Skenari 2	46,855,000 Lekë	74,527,990 Lekë			21,278,700 Lekë	45%	45%

VI. PLANIFIKIMI I FUSHATAVE TË NDËRGJEGJËSIMIT DHE INFORMIMIT TË KOMUNITETIT

Për të siguruar mirëfunksionimin e sistemit të menaxhimit të mbetjeve, rritjen e efikasitetit dhe efektivitetit të shërbimeve si dhe sigurimin e pastërtisë në territorin e bashkisë, është shumë i domosdoshëm përfshirja dhe ndërgjegjësimi i komunitetit. Komuniteti jo vetëm duhet të kuptojë funksionimin e sistemit, por duhet ta mbështesë atë. **Suksesi i çdo skeme bazohet plotësisht nga mbështetja e përdoruesve. Është me rëndësi që të sigurohet zbatueshmëria e planit në 5 vjeçarin e ardhshëm, bashkia duhet të sigurojë një marrëdhënie partneriteti me komunitetin, ku ai:**

- Të ketë aksesueshmëri në shprehjen e mendimit, ankesave, sugjerimeve në lidhje me shërbimin e menaxhimit të mbetjeve (anketa të zhvilluar rregullisht nga bashkia, njoftime të rregullta në stendën e bashkisë dhe në faqet online të saja dhe rrjetet sociale)
- Të informohet rregullisht në lidhje me skemën e menaxhimit të mbetjeve që aplikohet në territorin e bashkisë
- Të mundësohet transparenca e nivelit të tarifave të pastrimit dhe sistemit të faturimit për grumbullimin e saj
- Të njihet me detyrimet fiskale për pagesën e tarifës, detyrime të tjera në lidhje me skemën e menaxhimit dhe detyrimin për mbajtjen pastër të territorit të bashkisë

Konsumatorët si familjet, bizneset apo institucionet, në sajë të një fushatë të fortë ndërgjegjësimi mund të ndikojnë në përmirësimin e sistemit të mbledhjes, duke zbatuar kërkesat të hedhjes së mbetjeve në vendet e caktuara. Ndërgjegjësimi publik ndaj çështjeve të mbetjeve, pastërtisë së territorit dhe plotësimin e detyrimeve fiskale, konsiderohet si një prioritet dhe objektiv primar krahas objektivave të tjerë që lidhen me infrastrukturën apo me depozitimin e sigurtë të mbetjeve. Ka disa mënyra për të rritur ndërgjegjësimin publik për çështjet e mbetjeve dhe për të dhënë informacion se si mund të trajtohen ato, me një kosto relativisht të ulët, por mjaft efektiv për arritjen e objektivit. Kjo mund të arrihet duke hartuar një plan ndërgjegjësimi i cili do të mundësojë:

- Ofrimin e një informacioni të përgjithshëm dhe të veçantë për komunitetin në lidhje me nismat vendore të mbledhjes, riciklimit të mbetjeve, pastërtisë së bashkisë dhe koston e shërbimit të menaxhimit të mbetjeve;
- Transparenca me komunitetin në lidhje me sistemin e faturimit dhe nivelin e tarifave të pastrimit;
- Ndërgjegjësimin e komunitetit për detyrimet ligjore për pagesën e tarifës së pastrimit, rregullat dhe detyrimet vendore;
- Nxitjen e qëndrimit miqësor ndaj mjedisit.

Metoda për komunikim dhe informim

Metodat më të përdorura të komunikimit të informacionit janë broshurat, artikujt në gazeta, njoftimet, dhe reklamat në TV dhe radio lokale, dhe fletëpalosje që shpërndahen në shkolla. Një zhvillim të lartë sot në vend ka edhe teknologjia e informacionit si edhe aksesin në internet. Kjo teknologji si edhe tërheqja pas rrjeteve sociale të komunitetit (kryesisht atij në moshë të re) mund të jetë një mundësi e mirë për komunikimin dhe informimin e publikut për shkak edhe të koston e ulët si edhe shpejtësisë që ofron. Gjithashtu mund të shfrytëzohen dhe evente të karaktereve të ndryshme (festa, tubime, koncerte), ku ka grumbullime të mëdha njerëzish dhe ku informi dhe komunikimi me publikun bëhet më i lehtë.

Në programet e informimit të komunitetit për sistemin e menaxhimit të mbetjeve që po aplikohet në zonën e tyre metoda më e mirë është ajo “derë më derë”. Kjo metodë fton konsumatorët në njohjen e sistemit të grumbullimit të mbetjeve që aplikohet, në nismat e riciklimit dhe kompostimit, për të përmirësuar qëndrimin e tyre ndaj ndarjes së mbetjeve në burim, për të zbatuar rregullat dhe

respektuar oraret si dhe informimi për nivelin e tarifës së pastrimit, sistemit të faturimit të përcaktuar dhe detyrimin për pagesën e tarifës.

Banorëve dhe bizneseve iu shpërndahen fletë informative për çështje të ndryshme që lidhen me sistemin menaxhimit të mbetjeve në zonën e tyre, duke filluar që nga frekuenca e shërbimit, niveli i tarifave, sistemi i faturimit për pagesën e tarifës apo llojet e mbetjeve që duhet të ndahen në burim, në varësi të skemës së grumbullimit që janë duke aplikuar.

Përdorimi i mjeteve teknologjike që shërbejnë për grumbullimin dhe transportin e mbetjeve apo kontenierët për informim: Tek të gjithë makinat dhe nëse është e mundur tek kontenierët e mbetjeve duhet të shkruhet qartë dhe lehtësisht e lexueshme (me germa të paktën 10 cm të mëdha) një slogan domethënës për të mbajtur pastër zonën, numrin e telefonit të ofruesit të shërbimit si dhe numrin e telefonit falas që caktohet nga autoritetet vendore, sipas një formati të miratuar paraprakisht.

Marrja e opinionëve të qytetarëve

Një tjetër çështje e rëndësishme është krijimi i mekanizmave për marrjen e mendimeve dhe reagimit të qytetarëve: si mund të ftohet publiku t'i japë bashkisë mendime apo opinione ose komente për shërbimin e mbetjeve?

Dy metodat kryesore për të marrë mendimin e komunitetit janë:

- Mundësia e komunitetit për t'u ankuar: Bashkia apo operatori i shërbimit duhet të ketë zyrën e kontaktit/informacioni për të marrë ankesat. Numri i ankesave dhe zgjidhja e tyre është një nga parametrat e matjes së performancës së institucionit lidhur me menaxhimin e mbetjeve.
- Vlerësimi i kërkesës dhe sondazhi/studimi i "vullnetit për të paguar": Për të vlerësuar kërkesën, vullnetin dhe mundësinë për të paguar, del nevoja për të komunikuar me përfituesit e mundshëm të shërbimit lidhur me alternativat e shërbimit, kostot, buxhetin dhe tarifën. Për secilën zonë të komunitetit apo zonë për t'u përfshirë në sondazh, mostra që duhet të realizohet është midis 100 dhe 200 të intervistuar. Kjo praktikë duhet të kryhet në periodikisht nga bashkia, ose sa herë ajo e shikon të arsyeshme për të marrë opinionin e publikut në lidhje me vlerësimin e performancës të shërbimit.

VII. RISHIKIMI I PLANIT

Ndjekja e zbatimit të planit duhet të jetë një proces i vazhdueshëm me vlerësime periodike (çdo 5 vjet) ose më shpesh nëse është e nevojshme për vlerësimin dhe rishikimin e objektivave dhe masave. Monitorimi dhe vlerësimi mund të funksionojë si një bazë për rishikimin e planit.

Çështje të rëndësishme për t'u marrë në konsideratë kur të analizohet ky plan janë sigurisht vlerësimi nëse objektivat janë përmbushur, nëse masat e parashikuara kanë qenë efektive apo jo. Një plan duhet të rishikohet gjithashtu, kur politika kombëtare e mbetjeve rekomandon apo detyron ndryshime thelbësore në mënyrën e menaxhimit të mbetjeve apo vendos objektiva të ndryshëm në funksion të obligimeve ndërkombëtare. Në këto raste, plani duhet të përballet me ndryshime të thella ose mund të jetë i nevojshëm hartimi i një plani të ri.

Përgjatë zbatimit të planit, duhen analizuar në mënyrë të vazhdueshme faktorët kryesorë që impaktojnë në parashikimet dhe objektivat e vëna në plan, si zhvillimi i popullsisë, ndryshimet lidhur me konsumin dhe llojin e mbetjeve të gjeneruara nga industritë apo ekonominë shtëpiake. Gjithashtu analizimi i këtyre faktorëve shërben për të vlerësuar programet dhe projektet në proces apo që priten të fillojnë.

7.1 Monitorimi i planit

Ky plan duhet të parashikojë hapat në vazhdim, indikatorët dhe mjetet për të vlerësuar punën e bërë, për të verifikuar nëse objektivat janë përmbushur dhe të raportojnë tek vendimmarrësit. Qëllimi është

që të sigurojë që autoriteteve përgjegjëse u është dhënë mundësia për të ndjekur zhvillimin dhe zbatimin e planit dhe të vendosin mbi masat shtesë, nëse është e nevojshme. Studimi bazë, i kryer për qëllim të këtij plani, do të shërbejë si një status bazë mbi të cilën do të vlerësohen arritja e objektivave dhe targeteve dhe mbi të cilin do të maten ndryshimi i indikatorëve të performancës së planit.

Monitorimi i planit duhet të jetë një proces i vazhdueshëm me vlerësime periodike dhe, nëse është e nevojshme mund të kërkojë rishikimin e objektivave dhe masave të planit. Monitorimi i planit do të shërbejë për:

- Për të dhënë informacion të vazhdueshëm tek bashkëpunëtorët dhe grupet e interesit, mbi statusin e zbatimit të planit;
- Për të analizuar statusin dhe për të vlerësuar efektivitetin e skemave të zbatuara;
- Për të përshtatur, modifikuar ose forcuar skemat apo programet në proces, ose për të krijuar të reja më të përshtatshme apo të efektshme;
- Për të mësuar, përditësuar dhe shpërndarë informacion dhe njohuri.

Procesi i monitorimit dhe vlerësimit të shërbimit

Bashkia duhet të ndjekë këto hapa në kryerjen e procesit të monitorimit dhe të vlerësimit të planit, si më poshtë:

- Rishikimi i situatës: Rishikimi i objektivave dhe synimeve, kontrolli nëse ato i përshtaten kontekstit real dhe vlerësimi i tyre me anë të indikatorëve
- Mbledhja e evidencave sasiore dhe cilësore që lidhen me mbetjet
- Analizimi i evidencave: Analizimi i të dhënave për të matur progresin, krahasimi i rezultateve me objektivat dhe synimet, kontrolli nëse objektivat janë arritur në një afat kohor të dëshiruar;
- Dokumentimi i konkluzioneve
- Ndarja dhe diskutimi i konkluzioneve: Gjetjet duhet të ndahen me palët e interesuara dhe domosdoshmërisht me vendimmarrësit.

Kryetari i bashkisë duhet të ngarkojë një grup pune përgjegjës apo zyrtarë të caktuar, brenda stafit të bashkisë, me përgjegjësinë e monitorimit dhe vlerësimit të planit.

- Grupi i punës duhet të përfshijë zyrtarë të administrimit të mbetjeve, administrimi financiar, struktura të mjedisit dhe kontrollit të territorit dhe konsulentëve të jashtë.
- Grupi i punës duhet të evidentojë të gjitha PGM në të gjithë territorin e bashkisë dhe duhet t'i hedhë në hartë.
- Grupi i punës duhet të njihet me qëllimin e zhvillimit të sistemeve të monitorimit të shërbimit, pavarësisht nëse shërbimi ofrohet nga bashkia apo nga privati, ku monitorimi shërben:
 - Për të matur progresin e çdo operacioni më vete në menaxhimin e mbetjeve kundrejt objektivave dhe targeteve të dakortësuar. Në këtë mënyrë bashkia do ta dijë paraprakisht në qoftë se objektivat e shërbimit të MM kanë mundësi që të plotësohen
 - Për të matur efektivitetin e paisjeve dhe stafit të përdorur në çdo operacion të menaxhimit të mbetjeve
 - Për të hartuar dhe adresuar masa korrektuese dhe rregullatore për të përmirësuar shërbimin bazuar mbi informacionin e mbledhur përmes monitorimit
 - Për të vlerësuar shpenzimet dhe për të kontrolluar kostot e çdo operacioni në menaxhimin e mbetjeve, për t'u siguruar që buxheti ekzistues është i shpërndarë në mënyrën e duhur dhe është i mjaftueshëm për të mbuluar kostot
 - Për të vlerësuar sjelljen e përdoruesve si dhe për të matur kënaqësinë e konsumatorit për të parë dhe vlerësuar sesi këto parametra ndikojnë në performancën e shërbimit
 - Për të planifikuar më mirë shërbimin e menaxhimit të mbetjeve në të ardhmen dhe për të vlerësuar mundësinë dhe potencialet e zgjerimit dhe riplanifikimit të shërbimit.

Grupi i punës në Bashki mund të zgjedhë që të identifikojë aktorët të cilët duhet të jenë të përfshirë në procesin e monitorimit të shërbimit të menaxhimit të mbetjeve siç paraqitet në skemat më poshtë:

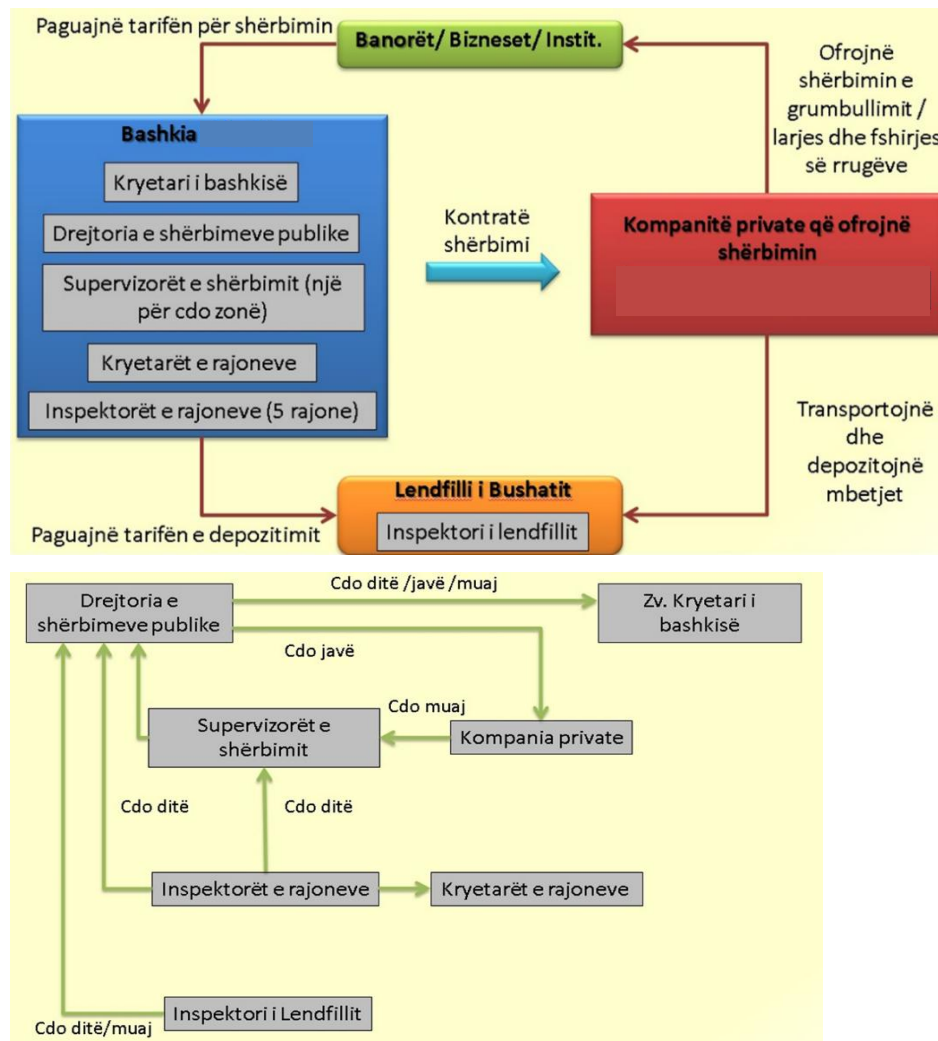

Figura 5 Aktorët që mund të përfshihen në operacionet e monitorimit të shërbimit

[Burimi: zhvilluar nga autori]

Ndërkohë për të gjitha njësitë vendore, pas evedentimit të PGM në terren, grupi i punës mund të hartojë modele të raporteve ditore në lidhje me gjendjen e PGM në të gjithë territorin tyre. Këto raporte duhet të plotësohen nga supervzori përpara se të raportohen në Drejtorinë e Shërbimeve Publike në Bashki:

Tabela 18 Model të raportimi ditor për gjendjen e PGM

Grumbullimi i mbetjeve dhe transport							Koha e shërbimit				
Raport ditor	Zona	Rajoni	Emri i supervisorit		Data	Ora					
	Emri i rrugës/fshati	Koha e monitorimit	PGM	Nr. i kontenierëve	Frekuenca e grumbullimit	Nr. i kontenierëve të grumbulluar	Data e largjes	Nr. i kontenierëve të larë apo jo	Nr. i kontenierëve të dëmtuar	Shënime	
1			1	2	2 ditë/javë						
			2	1							
			3	5							
			4	1							
			5	4							
			6	2							
			7	2							
2			8	1	2 ditë/javë						
			9	2							
			10	1							
			11	1							
			12	2							
3			13	2	2 ditë/javë						
			14	3							
			15	2							
			16	1							
4			17	2	2 ditë/javë						
			18	1							
			19	1							
			20	2							
			21	1							
			22	1							
			23	1							
5			24	1	2 ditë/javë						
			25	1							
			26	2							
			27	1							
			28	1							
			29	1							

VIII. KUADRI LIGJOR DHE INSTITUCIONAL

8.1 Rregullorja vendore

Bashkia Gramsh duhet të përgatisë dhe miratojë rregulloren lokale për administrimin e shërbimit të mbetjeve, ku të përcaktohet qartë roli dhe përgjegjësia e prodhuesve dhe operatorëve të mbetjeve, me qëllim administrimin e suksesshëm të tyre brenda territorit të saj administrativ. Kjo rregullore duhet të përcaktojë rregullat dhe procedurat për administrimin vendor të mbetjeve, procedurat për trajtimin e ankesave të qytetarëve si dhe gamën e sanksioneve për mosrespektim të rregullave.

Më konkretisht kjo rregullore duhet të përfshijë:

- Standardet lokale të punës dhe cilësisë, metodologjitë dhe teknologjitë, rregullat e sigurisë dhe të shëndetit për shërbimet e pastrimit dhe të administrimit të mbetjeve;
- Rregullat dhe detyrimet e prodhuesve të mbetjeve;
- Sanksione në raste të dëmtimit të kontenierëve, të ndryshimit të funksionit apo vendodhjes së PGM apo kontenierëve;
- Marrjen e masave parandaluese për mos-djegjen e mbetjeve në kazanë, për moshedhjen e mbetjeve në rrymat ujore dhe kanalizimet, apo në vende të tjera nga ato të miratuara nga bashkia;
- Marrjen e masave parandaluese për mos-hedhjen e mbetjeve voluminoze dhe atyre të rrezikshme, mos-depozitimin e kafshëve të ngordhura dhe mbetjeve të rrezikshme;
- Shmangien e parkimit të automjeteve përballë apo pranë pikave të caktuara të grumbullimit të mbetjeve;

- g. Marrjen e masave për pastrimin nga ana e pronarëve të hapësirave rreth dyqaneve dhe pikave ambulatorore të shitjes;
- h. Marrjen e masave për sigurimin e një pastertie të pranueshme, duke dezinfektuar kontenierët dhe koshat rrugorë të depozitimit të mbetjeve;
- i. Mbajtja e uniformave gjatë proceseve të punës nga punonjësit e pastrimit;
- j. Përcaktimin e të drejtave dhe detyrimeve të administruesve të mbetjeve (operatorët e mbetjeve, industria e mbetjeve)
 - Veprimet të kryhen vetëm nga kontraktorë të licencuar;
 - Procedurat administrative për dhënien dhe heqjen e licencave;
 - Pagesa e tarifave dhe taksave të vendosura nga autoriteti vendor;
 - Përdorimi i makinerive dhe kontenierëve të përshtatshëm;
 - Përdorim i vendeve të licensuara të depozitimit;
 - Regjistrimi i konsumatorëve që përfitojnë shërbime pastrimi;
 - Mbajtja e të dhënave historike për mbetjet;
 - Parandalimi i problemeve për shëndetin publik.

8.2 Zbatimi dhe sanksionet

Rregullorja vendore e administrimit të mbetjeve duhet të përcaktojë një sërë gjobash dhe sanksionet që duhet të caktohen dhe miratohen nga Këshilli Bashkiak. Niveli i gjobave dhe sanksioneve duhet të bazohen në shërbimin e ofruar dhe në parimin “ndotësi paguan”, ku shkelësi duhet të ndëshkohet me qëllim që të merren parasysh kostot e pastrimit apo mbledhjes së mbetjeve, kostot mjedisore dhe për më tepër të krijohet një sistem i drejtë për shkurajimin dhe parandalimin e ndotësve. Gjambat lokale duhet të vendosen nga inspektorët bashkiakë që janë nën juridiksionin e bashkisë. Përgjegjësia kryesore e këtyre inspektorëve është të vendosin sanksione për personat fizikë apo juridikë që shkelin kushtet ligjore në lidhje me mbledhjen, largimin dhe transportin e mbetjeve.

8.3 Pjesëmarrja e sektorit privat

Ekzistojnë një sërë përfitimesh dhe avantazhesh lidhur me përfshirjen e sektorit privat në sektorin e menaxhimit të mbetjeve:

- Sektori privat zotëron një ekspertizë më të mirë teknike dhe akses më të madh ndaj kapitaleve financiare sesa sektori publik;
- Skemat e minimizimit të mbetjeve që kërkojnë financime në teknologji (makineri dhe kontenierë) mund të jenë shumë të përshatshme për një bashkpunim PPP;
- Administrata e sektorit privat është më efektive se ajo e sektorit publik;
- Aty ku sektori privat mund të realizojë shërbimet me standarde të njëjta apo më të mira dhe me kosto më të ulët për njësi, dhënia me kontratë e shërbimeve është një mundësi mjaft e mirë për të përmirësuar performancën e përgjithshme të shërbimeve të bashkisë;
- Duke qënë që është i orientuar drejt fitimit, sektori privat ofron kontroll më të mirë të standardeve operative dhe teknike, etj.

Kontraktimi i shërbimeve të largimit të mbetjeve voluminoze, mbetjeve të riciklueshme apo dhënia me koncesion e impianteve apo aktiviteteve për trajtimin mbetjeve (përfshirë edhe Stacionin e Transferimit të Mbetjeve), duhet të shihet si një mundësi për të tërhequr investime nga sektori privat në infrastrukturën e mbetjeve. Përfshirja e sektorit privat me anë të koncesionit apo partneritetit publik-privat duhet të nxitet si një mekanizëm për të ofruar një zgjidhje më të mirë ekonomike dhe që mund të jetë e pranueshme nga pikëpamja mjedisore.

8.4 Mbështetja politike

Menaxhimi i mbetjeve dhe pastërtia e qytetit duhet të konsiderohen të një rëndësie të veçantë për qytetin dhe banorët e tij dhe do të kërkojë një mbështetje dhe inkurajim të fortë nga Këshilli Bashkiak për të arritur objektivat e tij. Në këtë kuadër, nga njëra anë Këshilli Bashkiak duhet të shikojë me prioritet mbështetjen e projekteve, iniciativave lokale për modernizimin e këtij sektori, përmirësimin e buxhetit, investimet dhe përmirësimin e paketës fiskale, dhe nga ana tjetër bashkia duhet të sigurojë transparencën maksimale ndaj këshillit dhe publikut për të gjitha veprimet që ajo ndërmerr. Kjo marrëdhënie reciproke do të mundësojë paanësinë politike për çështjet që lidhen me mjedisin dhe pastërtinë e qytetit. Mbetet detyrë e stafit të Bashkisë që këtë çështje t'ia argumentojë dhe adresojë në mënyrë sa më profesionale Këshillit Bashkiak me qëllim marrjen e dakordësisë në miratimin e planit lokal të menaxhimit të mbetjeve si dhe buxhetin përkatës për zbatimin e tij.

IX. PLAN VEPRIMI

9.1

Komponenti: Kuadri ligjor dhe institucional

1	Objektivi Strategjik		Veprimet e detajuara	Roli drejtues dhe Partnerët e tjerë	Afatet kohore
1.1	Përgatitja e kuadrit ligjor dhe rregullator lokal të menaxhimit të mbetjeve në përputhje me kërkesat në nivel kombëtar	1.1.1	Miratimi i Planit Vendor të Manaxhimit të Integruar të Mbetjeve Urbane Bashkiake	Bashkia Gramsh; Këshilli Bashkiak	2025
		1.1.2	Hartimi i Rregulloren për Administrimin e Mbetjeve Urbane - Bashkia Gramsh 2025-2030 duke përfshirë sanksione dhe penalitetet përkatëse për çështjet e mbetjeve	Bashkia Gramsh (Përgjegjësi i Shërbimeve, Dep. Juridik) Konsulentët të jashtëm & Ekspertë; Këshilli Bashkiak	2025
		1.1.3	Aplikimi i instrumentave të komunikimit dhe informimit të komunitetit rreth rregullave dhe penaliteteve	Bashkia Gramsh, (Përgjegjësi i Shërbimeve), Vullnetarët, OJQ, përfaqësues të komunitetit	2025-2026
1.2	Parandalimi i ndotjes nga gjenerimi dhe depozitimi pa kriter i mbetjeve të rrezikshme (si dhe spitalore)apo mbetjeve inerte dhe ndërtimore në zbatim të legjisllacionit shqiptar	1.2.1	Informimi i komunitetit për të diferencuar mbetjet e rrezikshme nga mbetjet urbane si dhe detyrimet e tjera të prodhuesit të mbetjeve	Bashkia Gramsh, (Administratorët e NJA, Përgjegjësi i Shërbimeve), Shkollat, Donatorët dhe organizatat -joqeveritare	2025-2026
		1.2.2	Inspektimi dhe kontrolli i ndotjes urbane nga materialet inerte dhe ndërtimore, skeletet e makinave, etj, që nga gjenerimi, transporti deri depozitimin e tyre	Bashkia Gramsh, (Administratorët e NJA, Përgjegjësi i Shërbimeve & inspektorët bashkiakë); Kompanitë e ndërtimit	2025-2026
		1.2.3	Projektim dhe ndërtim ose miratim të një venddepozitimi të përkohshëm për mbetjet ndërtimore dhe mbetje të tjera vëllore brenda standarteve kombëtare	Bashkia Gramsh, (Administratorët e NJA, Përgjegjësi i Shërbimeve); Këshilli i Bashkiak	2025-2026
		1.2.4	Hartimi i një rregullore për operimin e venddepozitimit për mbetjet ndërtimore dhe mbetje të tjera vëllore. Përcaktimi i sanksioneve kundrejt gjeneruesve të mbetjeve në rast të mos menaxhimit të duhur të këtyre mbetjeve që ata gjenerojnë	Bashkia Gramsh, (Administratorët e NJA, Përgjegjësi i Shërbimeve); Këshilli i Bashkiak	2025-2026
		1.2.5	Monitorimi i rregullt i operimit të venddepozitimit të mbetjeve ndërtimore dhe vëllore, si dhe monitorimi i prodhuesve të tyre në lidhje procedurën që ata ndjekin kur gjenerojnë këto lloj mbetjesh.	Bashkia Gramsh, (Administratorët e NJA, Përgjegjësi i Shërbimeve, Përgjegjësi i venddepozitimit të mbetjeve ndërtimore dhe voluminoze)	2025-2027

9.2 Komponenti: Grumbullimi dhe Transportimi i Mbetjeve dhe Pastrimi i Rrugëve

2	Objektivi Strategjik		Veprimet e detajuara	Roli drejtues dhe Partnerët e tjerë	Afatet kohore
2.1	Përmirësimi i shërbimeve të mbetjeve në Bashkinë Gramsh. Ofrimi i shërbimeve eficiente dhe cilësore	2.1.1	Riorganizimi i zonave të shërbimit të mbetjeve (uraben dhe rurale)	Bashkia Gramsh, (Kryetari, zv. Kryetari Drejtori i shërbimeve, Përgjegjësi i shërbimit të mbetjeve)	2025-2026
		2.1.2	Shtirja e shërbimit në zonat rurale semi uraben si dhe në zonat rurale shumë të largëta	Bashkia Gramsh, (Administratorët e NJA; Përgjegjësi i Shërbimeve & inspektorët bashkiakë, zyra jurike dhe financave)	2025-2026
		2.1.3	Monitorimi i rregullt i shërbimit të grumbullimit dhe transportit të mbetjeve në zonën urbane dhe në zonat rurale. Përgatitja e raporteve ditore/javore dhe mujore të gjendjes së PGM për të gjitha NJA	Bashkia Gramsh, (Administratorët e NJA; Përgjegjësi i Shërbimeve & inspektorët bashkiakë)	2025-2028

		2.1.4	Prezantimi i skemave të ndarjes në burim në rrugët kryesore të qytetit (mbetje të njoma dhe të thata)	Bashkia Gramsh , (Administratorët e NJA; Përgjegjësi i Shërbimeve & inspektorët bashkiakë, kompanitë private)	2026-2029
		2.1.5	Aplikimi i infrastrukturës të përshtatshme për grumbullimin e ndarë të mbetjeve të riciklueshme. Investim në kontenierë dhe mjete teknologjike të posaçme për grumbullimin e këtyre mbetjeve	Bashkia Gramsh , (Administratorët e NJA; Përgjegjësi i Shërbimeve & inspektorët bashkiakë, zyra juridike dhe e financave, kompanitë private)	2026-2029
		2.1.6	Prezantimi i skemave të kompostimit të mbetjeve të biodegradueshme në NJA	Bashkia Gramsh , (Administratorët e NJA; Përgjegjësi i Shërbimeve & inspektorët bashkiakë, kompanitë private)	2026-2029
		2.1.7	Aplikimi i infrastrukturës të përshtatshme për grumbullimin e ndarë të mbetjeve të biodegradueshme. Investim në kontenierë dhe mjete teknologjike të posaçme për grumbullimin e këtyre mbetjeve;	Bashkia Gramsh , (Administratorët e NJA; Përgjegjësi i Shërbimeve & inspektorët bashkiakë, zyra juridike dhe e financave)	2026-2029
		2.1.8	Me anë të mjeteve të informimit dhe komunikimit të bëhen transparent për publikun kostot e shërbimeve të pastrimit, detyrimet, ndalimet, rregullat si dhe një informacion specifik rreth shërbimeve, orareve, iniciativave inovative në lidhje me ndarjen në burim si pjesë e zbatimit të praktikave të ekonomisë qarkulluese	Bashkia Gramsh , (Administratorët e NJA; Përgjegjësi i Shërbimeve & inspektorët bashkiakë, OJF, ekspertë të jashtëm).	2026-2029

9.3 Komponenti: Ndarja dhe Riciklimi i mbetjeve

3	Objektivi Strategjik		Veprimet e detajuara	Roli drejtues dhe Partnerët e tjerë	Afatet kohore
3.1	Promovimi i ndarjes dhe minimizimit të mbetjeve në burim si dhe në të gjitha stadet e gjenerimit të tyre duke aplikuar instrumenta Progresi drejt objektivave kombëtarë për minimizimin e mbetjeve në nivel lokal.	3.1.1	Mobilizimi i përfshirjes së komunitetit në skemat pilot për ndarjen në burim të mbetjeve apo grumbullimit të veçantë të plastikës, bërja e anketimeve paraprake për vlerësimin e vullnetit për t'u përfshirë para se të përzgjidhen zonat e dëshiruara	Bashkia Gramsh , OJF, Komuniteti, vullnetarë,	2026-2029
		3.1.2	Hartimi i një plani-pune specifik për zbatimin e skemave të ndarjes së mbetjeve apo grumbullimit të veçantë të plastikës, i cili duhet të koordinohet me sistemin ekzistues të grumbullimit të mbetjeve të tjera urbane	Bashkia Gramsh , (Përgjegjësi i shërbimeve, ekspertë të jashtëm	2026-2029
		3.1.3	Krijimi dhe zbatimi i skemave pilot të ndarjes në burim të rekomanduara në skenarët e planit	Bashkia Gramsh , Ekspertë& Konsulentë të jashtëm; biznese të riciklimit, Komuniteti	2026-2029
		3.1.4	Organizimi i takimeve në komunitet dhe me biznese, para dhe gjatë fillimit të skemave pilot për të mbështetur përpjekjet/programet e ndërgjegjësimit dhe edukimit për rritur cilësinë dhe nivelin e përfshirjes së komunitetit;	Bashkia Gramsh , Ekspertë & Konsulentë të jashtëm; biznese të riciklimit, Komuniteti	2026-2029

		3.1.5	Organizimi i takimeve me grupet e interesit për të mbështetur skemat e ndarjes në burim apo grumbullimin e veçantë të paketimeve të plastikës	Bashkia Gramsh, Ekspertë & Konsulentë të jashtëm; biznese të riciklimit	2026-2029
		3.1.6	Monitorimi i zbatimit të skemave të ndarjes së mbetjeve, riciklimit dhe kompostimit: efektiviteti dhe cilësisë së funksionimit ashtu dhe sasisë së mbetjeve që ndahet dhe përpunohet; Mbajtja e një regjistri javor për këto të dhëna dhe relatimi çdo muaj pranë grupit mbikqyrës në bashki	Bashkia Gramsh, Ekspertë & Konsulentë të jashtëm; biznese të riciklimit	2026-2029
3.2	Stimulimi dhe mbështetja e sektorit privat lidhur me aktivitetet e riciklimit dhe kompostimit	3.2.1	Inkurajimi i shtrirjes së skemave të riciklimit në zonat urbane dhe kompostimit në zonat rurale përmes bashkë-financimit me bizneset e riciklimit dhe komunitetin	Bashkia Gramsh, Ekspertë & Konsulentë të jashtëm; biznese të riciklimit në rajon	2026-2029
		3.2.2	Promovimi dhe zhvillimi i tregjeve lokale për materialet e riciklueshme.	Bashkia Gramsh, Ekspertë të jashtëm; biznese të riciklimit në rajon	2026-2029

9.4 Komponenti: Aspektet Financiare

4	Objektivi Strategjik		Veprimet e detajuara	Roli drejtues dhe Partnerët e tjerë	Afatet kohore
4.1	Forcimi i kuadrit financiar të menaxhimit të mbetjeve, marrvëshjeve dhe kontratave; krijimi i një sistemi financiar të përmirësuar (lidhur me buxhetin, investimet e nevojshme)	4.1.1	Llogaritja e Kostos vjetore dhe e tarifave të pastrimit sipas VKM 319/2018 "Për miratimin e masave për kostot e menaxhimit të integruar të mbetjeve"	Bashkia Gramsh (Përgje. Shërbimesh, dhe Dep. për Menaxhimin dhe Hartimin e Programeve Financiare-DMHPF)	2025 -2029
		4.1.2	Rritje progresive e buxhetit vjetor operacional+mirëmbajtjes drejt mbulimit total të kostove operacionale dhe koston kapitale	Bashkia Gramsh (Përgj Shërbimesh, Zyra e buxhetit dhe financës), Këshilli Bashkiak	2025 -2029
		4.1.3	Kompesime financiare për konsumatorët me pamundësi për të paguar (me asistencë sociale apo me të ardhurave të ulëta) dhe jo për grumbullim inefficient të tarifave	Bashkia Gramsh (Përgj Shërbimesh, dhe Dep. DMHPF), Këshilli Bashkiak	2025 - 2029
		4.1.4	Hartimi i projekteve konkrete dhe të kërkohet mbështetje financiare për investimet e mëdha nga fondet e qeverisë, donatorë, hua nga institucione financiare apo banka	Bashkia Gramsh, Këshilli Bashkiak	2025-2028
		4.1.5	Rifreskimi i bazës së të dhënave të konsumatorëve duke synuar rritjen e numrit të tarifë paguesve drejt mbulimit total	Bashkia Gramsh (Policia Urbane, Përgj. Shërbimesh, Zyra taksave dhe tarifave), Këshilli Bashkiak	2025-2027
		4.1.6	Aplikimi i stimujve financiarë për aplikimin e skemave të ndarjes në burim, kompostimit apo skemave për grumbullimin e veçantë të plastikës	Bashkia Gramsh (Përgjegj. Shërbimesh, Zyra e Taksave dhe tarifave), Këshilli Bashkiak	2026-2028
		4.1.7	Kryerja e studimeve periodike (vjetore) mbi "Dëshirën për të paguar" dhe "Mundësinë për të paguar" nga qytetarët	Bashkia Gramsh (Përgj. Shërbimeve), OJQ-të, Vullnetarë	2025-2028
		4.1.8	Rishikimi i strategjisë së mbulimit të kostove dhe nivelit të tarifave, bazuar në analizën e zhvilluar në plan dhe marrja në konsideratë e performancës së grumbullimit, studimin e dëshirës për të paguar, kostove dhe objektive si dhe indikatorët financiar të përcaktuar në këtë plan	Bashkia Gramsh (Zyra e taksave dhe tarifave, Përgjegjësi i shërbimeve)	2025-2027

		4.1.9	Transparenca dhe komunikimi: Procesi i caktimit të tarifave duhet të jetë transparent dhe duhet t'i komunikohet siç duhet të gjitha palëve të përfshira: duke përdorur metodat e komunikimit në masë si dhe atë "derë më derë".	Bashkia Gramsh (Zyra e Taksave dhe Tarifave, Përgj Shërbimeve), OJQ-të, Vullnetarë, OJQ	2025-2029
9.5 Komponenti: Ndërgjegjësimi Publik dhe Edukimi					
5	Objektivi Strategjik		Veprimet e detajuara	Roli drejtues dhe Partnerët e tjerë	Afatet kohore
5.1	Sensibilizimi i komunitetit dhe bizneseve për t'u bërë pjesë e iniciativave të bashkisë për mbajtjen pastër të territorit, pagimin e tarifës së pastrimit, si dhe për aplikimin e skemave inovative për minimizimin e mbetjeve (ndarje në burim apo grumbullimin e veçantë	5.1.1	Ofrimi i vazhdueshëm i informacioneve të përgjithshme për publikun dhe bizneset; broshura informative, buletinë, postera, rrjete sociale, etj	Bashkia Gramsh; Konsulentë & Ekspertë të jashtëm të komunitetit, Bizneset e riciklimit, OJQ-të.	2025-2027
		5.1.2	Ofrimi i informacioneve specifik për grupet e interesit (konsumatorët në zonat pilot)	Bashkia Gramsh; Konsulentë & Ekspertë të jashtëm të komunitetit, Bizneset e riciklimit, OJQ-të.	2025-2027
		5.1.3	Lançimi i nismave të reja (grumbullimi individual i mbetjeve, riciklimi dhe kompostimi, grumbullimi i plastikës) duke përdorur promovimin në TV, radio lokale dhe gazeta	Bashkia Gramsh; Bizneset e riciklimit, OJQ-të.	2025-2027
		5.1.4	Krijimi i grupeve në komunitet për promovimin e edukimit dhe ndërgjegjësimin në zonat pilot dhe konsumatorët pilot	Bashkia Gramsh; Konsulentë & Ekspertë të jashtëm të komunitetit, Bizneset e riciklimit, OJQ-të.	2025-2027
		5.1.5	Hartimi dhe shpërndarja e paketave të informacionit sipas grupeve të interesit (qytetarët, bizneset, shkollat, industria)	Bashkia Gramsh; Komuniteti, Bizneset e riciklimit, OJQ-të, Donatorë	2025-2027
		5.1.6	Përdorimi i mjeteve teknologjike, afishime nëkontenierë dhe mjete teknologjike për të ofruar informacion të përgjithshëm për fushatat inovative për aplikimin e principeve të ekonomisë qarkulluese (slogan, numrat e kontaktit, grafikët e shërbimit)	Bashkia Gramsh;	2025-2029
		5.1.7	Realizimi i fushatës "derë më derë" për të përfshirë popullatën dhe bizneset në mënyrë eficiente mbi aktivitetet e riciklimit, ndarjes në burim, grumbullimit të veçantë të plastikës dhe pagesës së tarifës së pastrimit	Bashkia Gramsh; Bizneset e riciklimit, Vullnetarë, OJQ-të,	2025-2029
		5.1.8	Hartimi dhe shpërndarja e udhëzuesve dhe ilustrimeve për aplikimin e principeve të ekonomisë qarkulluese në sektorin e menaxhimit të mbetjeve në nivelin lokal, duke promovuar instrumenta që nxisin ndarjen në burim, grumbullimin e veçantë të plastikës, për të vijuar më tej me praktikën e riciklimit dhe kompostimin, për shkollat, bizneset, banorët.	Bashkia Gramsh; Konsulentë & Ekspertë të jashtëm të komunitetit, Bizneset e riciklimit, OJQ-të.	2025-2029